

Crnogorski glasnik

GODINA XII. _ BROJ 72. _ STUDENI-PROSINAC / NOVEMBAR-DECEMBAR _ 2011.

DVADESET GODINA Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske

DVADESET GODINA NZCH Svečanoš u Češkom narodnom domu u Zagrebu	3
TRIBINA U CRNOGORSKOM DOMU U ZAGREBU Identitetska pitanja i izazovi evropskih integracija	14
DJELOVANJE NZCH I VIJEĆA CRNOGORACA Izborna skupština NZCH	18
Izborna skupština Zajednice Crnogoraca Split	22
Sjednica Predsjedništva društva „Montenegro“	23
Sporazum o osnivanju Koordinacije nacionalnih manjina „... da požali, ka da bi pomoga“	24
DANI CRNOGORSKE KULTURE 2011. Zajednička izložba S. Đečević i N. Raičevića u Kastvu	26
ZAGREBAČKE POSVETE – TEATAR POEZIJE Don Branko Sbutega: Spali me u srcu	27
U SUSRET PRAZNICIMA Tradicionalna predblagdanska druženja u Zagrebu	28
Ispraćaj Stare godine u Splitu	29
SMOTRA Kulturno stvaralaštvo manjina Grada Splita	30
SKUP „Mediji i nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“	31
IZ CRNE GORE I SVIJETA Povodom prijedloga o objedinjavanju CANU i DANU	34
Andreju Nikolaidisu uručena Evropska nagrada	35
Predstavljena poema „Orevuar Montenegro“	36
Crnogorsko veče Društva „Morača“ Kranj	36
Formirana Direkcija za dijasporu pri MVP	37
Škola „Crna Gora moja postojbina“ u Lovčencu	37
OSVRTI, VIĐENJA, PRIKAZI Vlatko Simunović: Neograničena moć svijesti i života	38
FELJTON Dr. Sekula Drljević – Prilozi za biografiju (4)	40
PRILOZI ZA ANTROPOGEOGRAFSKE STUDIJE Crnogorci u Zadru u XV i XVI stoljeću	44
EPIGRAMI Veljko Rajković: Darvine, Darvine ...	47
GALERIJA „MONTENEGRINA“ Prva samostalna izložba slika Natalije Tripalo	48
Izložba slika Branislava Kladnika u Rijeci	50
SATIRIČNA PJESMA	51
CRNOGORSKI MOZAIK Kako je pokorena Italija (3)	52
GALERIJA „MONTENEGRINA“	55
NOVI NASLOVI	55
DVADESET GODINA NZCH	56

SRETAN BOŽIĆ I NOVA GODINA

SREĆNA NOVA GODINA I BOŽIĆ

POTPISAN SPORAZUM
O SARADNJI

SAVEZA GORSKIH
VODIČA HRVATSKE

I
PLANINARSKOG SAVEZA
CRNE GORE

Internet adrese: www.sgvh.hr i www.pscg.me

Izdavači:

**NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE
i VIJEĆE CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE
GRADA ZAGREBA,**

Zagreb, Trnjanska cesta 35, Tel/Fax: 01/6197 078, 01/ 6314 263,

E-mail: nzch@net.amis.hr, vijececm@net.amis.hr,

montenegro@net.amis.hr

Internet adresa: www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr

Za izdavača: **dr. sc. Radomir Pavičević**

i prof. emer. dr. sc. Veselin Simović

Glavni i odgovorni urednik: dr. sc. Zoran Drašković

Redakcija: Milanka Bulatović, Nataša Gerželj,

Danilo Ivezić, Dragutin Lakić, Nataša Rašović, Dušan Roganović

Grafička priprema i tisak: Skaner studio d.o.o.

Rukopisi se ne vraćaju. Naklada /Tiraža 1000

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE NA SVEČANOM OBILJEŽAVANJU OBLJETNICE NACIONALNE ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE

*Dobrodošlica
Predsjedniku
Republike
Hrvatske*

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović prisustvovao je svečanom obilježavanju dvadesete godišnjice osnivanja i djelovanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske dana 21.12. u Češkom narodnom domu u Zagrebu. Svečanosti su prisustvovali i izaslanik Predsjednika Crne Gore g. Dražen Miličković, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske g. Aleksandar Tolnauer, predsjednik Matice crnogorske g. Branko Banjević, Zamjenik župana Zagrebačke županije g. Rudolf Vujević, direktor direkcije za dijasporu MVPEI Crne Gore g. Gordan Stojović, otpravnik poslova Ambasade Crne Gore u Republici Hrvatskoj g. Branislav Karadžić, izaslanik gradonačelnika Grada Zagreba g. Duško Ljuština, prvi sekretar MVPEI Crne Gore g. Vuk Rakočević, predstojnik Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske g. Branko Sočanac, generalni sekretar Matice crnogorske g. Marko Špadijer, savjetnici Predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. Siniša Tatlović i g-đa Romana Vlahutin, pročelnica Sručne službe Skupštine Zagrebačke županije g-đa Dubravka Kravos, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore g. Mirko Vičević, tajnica HGDCG g-đa Danijela Vulović, predsjednik Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš“ g. Nenad Stevović, predsjednik Udruženja Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Luča“ Bosanska Gradiška g. Tonko Janković, predsjednici crnogorskih društava iz Slovenije, poznati umjetnici i javni radnici: g-đa Milka Babović i gg. Veljko Bulajić, Mijo Adžić i Dimitrije Popović, predsjednici udruženja članica NZCH iz Umaga, Rovinja, Pule, Rijeke, Splita, Zadra, Karlovca, Osijeka i Zagreba te brojne Crnogorke i Crnogorci i njihovi prijatelji.

(Fotografije Predsjednika Republike Hrvatske na str. 1, 3, 4 i 9 objavljujemo zahvaljujući ljubaznosti gospodina Filipa Širanovića, službenog fotografa Ureda Predsjednika)

U prvom djelu svečanosti – koji se odvijao u prepunoj dvorani Kulturno-gospodarstvenog centra Češkog narodnog doma – programom je bilo predviđeno da se najprije pozdravnim govorom i osvrtnom na dvadeset godina postojanja i djelovanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske prisutnima obrati njen predsjednik dr. sc. Radimir Pavićević, a potom da se skupu obrate i neki od uzvanika i gostiju: predsjednik HGDCG g. Mirko Vičević, direktor Direkcije za dijasporu MVPEI CG g. Gordan Stojović, predsjednik Matice crnogorske g. Branko Banjević, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske g. Aleksandar Tolnauer i, na završetku tog djela svečanosti, i sam Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović.

Predsjednik NZCH dr. sc. Radimir Pavićević:

***DVIJE DECENIJE PRISUSTVA I DJELOVANJA
NACIONALNE ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE***

«Poštovane dame i gospodo!

Dragi moji Crnogorci i Crnogorke!

Uvaženi naši gosti i prijatelji Crne Gore!

Posebne i najtoplije pozdrave, u ime svih nas, upućujem predsjedniku Republike Hrvatske gospodinu prof. Ivi Josipoviću, pravom Evropljaninu među nama!

Dozvolite mi da vas na samom početku srdačno pozdravim i zaželim vam najsrdačniju dobrodošlicu na naš svečani skup, kojim obilježavamo pune dvije decenije kolektivnog prisustva i organizovanog djelovanja naše male i ponosne nacionalne zajednice u demokratskoj i suverenoj Republici Hrvatskoj.»

Pozdravivši zatim poimenično brojne uzvanike i goste, dr. sc. Radimir Pavićević je nastavio:

«Pune su, eto, dvije decenije prošle od istorijskog datuma kada je održana osnivačka skupština naše Zajednice. U dramatičnim istorijskim okolnostima, kada se vodila gola borba za opstanak i odbrana od agresije, za međunarodno priznanje Hrvatske kao suverene i demokratske evropske države, nijesu ni Crnogorci kao hrvatski građani mogli ni htjeti ostati po strani. Najsvjesniji i najagilniji među nama odlučili su se da se organizuju kao udruženje koje će svojim djelovanjem

ugraditi sebe u legitimna temeljna hrvatska državna nastojanja. Najprije smo početkom 1991. godine osnovali zagrebačko udruženje „Montenegro“ (čiji su članovi od samog početka bili pripadnici svih naroda porijeklom iz Crne Gore). Njegov prvi predsjednik je bio prof. dr. Uroš Golubović. Krajem iste godine, osnovana je i Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske. Osnivačkoj skupštini predsjedavao je prof. emeritus Veselin Simović-Aga koji je izabran i za potpredsjednika NZCH, a za prvoga predsjednika novinar Drago Kastratović.

Sve ostalo je, kako se obično kaže, istorija!

To je, dakle, priča o našim zamislima i ostvarenjima, maštanjima i nadama, druženjima i radostima, uzletima i iskušenjima u vremenskom rasponu od pune dvije decenije. To je, riječju, priča o nama, takvima kakvi bijasmo i što činjasmo dvadeset godina. Nju je, barem meni, nemoguće, pogotovo u ovakvom izlaganju, prikazati u svoj njezinoj slojevitosti i bogatstvu pojedinačnih naših egzistencija koje su se u ovom zajedničkom dugoročnom pothvatu ispreplele do zajednice sudbine. A što i jeste, zar ne, jedna od najljepših definicija samog bića nacije kao zajednice slobodnih ljudi!

Crnogorci u Hrvatskoj dijelili su sudbinu svih hrvatskih građana

Prilika je da vas podsjetim da o pređenom putu naše Zajednice, uz obilježavanje ranijih godišnjica, imamo dokumentovanu hroniku, objavljenu u prvom dvobroju našeg *Ljetopisa crnogorskog*, koju je napisao jedan od osnivača Strahinja Marović; njega ođe posebno pozdravljam jer zbog bolesti danas nije mogao biti s nama. Cjelovitu hroniku do današnjih dana priprema naš Danilo Ivezić, koji je tom zadatku pristupio sa svojom uobičajenom istraživačkom savjesnošću i politološkom analitičnošću.

Prije pet godina, detaljno sam se osvrnuo na četiri glavna programski, organizaciono i personalno različita perioda djelovanja naše Zajednice i prikazao njihove specifične karakteristike, glavne domete i probleme. Iako je naša priča vazda ista, samo nešto duža, dozvolite mi da je u ovoj prilici ukratko ispričam iz drugog ugla.

Prva decenija djelovanja Zajednice 90-ih godina ima sva glavna obilježja putanje hrvatskog društva i države u cjelini. U ratnim godinama, Crnogorci su bili angažovani i prepoznati kolektivni akter u sklopu opštepatriotskog fronta hrvatske borbe za samoodržanje. O čemu svjedoče tadašnje brojne hrabre i lucidne inicijative za mir i suzbijanje ubilačkog stroja velikosrpskog hegemonizma. Crnogorci u Hrvatskoj su dijelili sudbinu svih hrvatskih građana. I u dobru, u borbi protiv agresije i za demokratiju, ali u zlu, kada su se, poput drugih, povijali pod naletima etničkog ekskluzivizma i autoritarne vladavine. Njima je zacijelo bilo još i teže, jer su proživljavali najgoru noćnu moru, u nezamislivom procjepu između svoje otadžbine porijekla i domovine koju su prigrlili. I danas zadivljuje postojanost i dosljednost s kojom su pošteno i mudro, iako možda i s mnogo naivnosti, koja im služi na čast, stalno dokazivali svoje opredjeljenje da je njihova humanistička misija da cjelokupnim svojim radom, svojim proglasima, protestima, knjigama, tribinama, kontaktima, pokušaju spasiti crnogorski nacionalni obraz i Crnu Goru izvuku iz istorijskog bespuća u koja je bila gotovo samoubilački zabrazdila.

Pokretanje internacionalizacije crnogorskog nacionalnog i državnog pitanja

Poslijeratne godine u ovoj deceniji nejunake su i na opštehrvatskom makroplanu i na mikroplanu naše Zajednice. Negativni trendovi, nakon 1995, svodili su se, kao u tadašnjoj čuvenoj „zagrebačkoj krizi“, na uzurpaciju vlasti i zloupotrebu političke moći i sredstava, kršenje zakona i propisa, na zastrašivanje ljudi i sektaško samozadovoljstvo čelnika Zajednice. Štaviše, ta mala grupa čelnih ljudi pokušala je manipulirati našom manjinom i upregnuti je u svoje privatne kombinacije o budućnosti Crne Gore, a iza leđa njenih građana. Nezadovoljstvo i otpor takvom stanju i ljudima koji su za njega bili odgovorni postepeno su dosegli kritičnu masu i izrazili se u

organizovanoj legalnoj smjeni takvog vodstva Zajednice. To se dogodilo 1999. Kraj ove prve decenije u hronici naše Zajednice (samo godinu prije istih političkih promjena na opštem planu) tako je u znaku obnove povjerenja u Zajednicu i njezine organizacione konsolidacije. Novo vodstvo Zajednice, s prof. dr. Ljubom Kuljačom na čelu, uz podršku najšireg članstva, uspješno je savladalo naslijeđene teškoće i Zajednicu vratilo na pravi put solidarnosti i međusobnog poštovanja. Velika je zasluga tog vodstva i u tome što je pokrenulo inicijativu internacionalizacije crnogorskoga nacionalnoga i državnoga pitanja. Na toj programskoj osnovi Zajednica se uključila u svjetsko okupljanje crnogorskog iseljništva, najprije u New Yorku (1999), na prvome, a zatim na Cetinju na drugome svjetskom kongresu crnogorskog iseljništva (2000). Na tom kongresu naša se Zajednica afirmisala kao nezaobilazna, organizaciono i intelektualno, komponenta takvog okupljanja. Ogroman organizacioni posao pao je na moja pleća, a na kongresu je sa zapaženim izlaganjima učestvovalo 20-ak naših članova.

Sama činjenica da se takvo okupljanje iseljenoga crnogorskoga nacionalnog bića moglo dogoditi u istorijskoj prijestonici našeg drevnog Karadaga, na Cetinju, bila je pouzdan znak da sama Crna Gora konačno izlazi iz more samoponištavanja sopstvenih vitalnih interesa u prethodnoj čemernoj deceniji. I time dolazi k sebi. A i k nama, koji smo na kongresu zaključili da je neotuđivo pravo samih crnogorskih građana da se na pravno i politički najprimjereniji način, referendumom, izjasne o svojoj državnoj budućnosti.

Tim kongresom, u ljeto 2000., započinje moje uključivanje u djelovanje Zajednice. Početkom 2001. izabran sam za Predsjednika NZCH, na čijem sam čelu cijele posljednje decenije ove hronike. Stoga je moje svjedočenje o tome u za mene lično možda najgušćem vremenskom isječku života, nužno subjektivno obojeno i nipošto ne pretenduje na hroničarsku nepristrasnost.

Zato ću biti slobodan da pred vama iznesem, u krupnim i glavnim linijama, samo skiciran prikaz, nužno subjektivno obojen, osnovnih dostignuća naše Zajednice u posljednjoj deceniji.

Prvo, daleko najvažnije dostignuće tiče se, dakako, ljudi s kojima sam timski djelovao. Sve što smo u tom decenijskom djelovanju postigli plod je našeg „kolektivnog uma“. Imao sam povlasticu djelovati u timu samosvojnih, samoprijegornih i čestitih ljudi, kao „primus inter pares“. Blisko su nas povezali zajednički motivi, vrijednosti i htijenja, zajednička polazna ideja da se „od zajednice ne živi, nego se živi za nju“. Spojila nas je duboka zabrinutost i osjećaj moralne dužnosti da se

očuva „crnogorsko biće“ u Hrvatskoj (koje je od 1991. do 2001. prepolovljeno) i njegov etički supstrat „čojstva“. Naše je zajedništvo učvrstilo ubjeđenje da mi Crnogorci nijesmo građani drugog reda u hrvatskom društvu, a da naš ugled zavisi prevashodno od nas samih, od naše volje i pameti da ne samo očuvamo nego i razvijemo vlastito samopoštovanje i prepoznatljivost. Naposljetku, nijesmo ustuknuli ni pred saznanjem da istorijski proces „odnarođivanja“ nije fatum nego da se može zaustaviti i preokrenuti uspostavljanjem suverene i demokratske matične države, uz puno poštovanje prava građana Crne Gore da sami odlučuju o svojoj sudbini.

Zajednica – demokratski savez svojih udruženja

Drugo, jedinstvo motiva i jasna programska orijentacija bili su osnova za demokratski preobražaj Zajednice u demokratski savez svojih udruženja, a Predsjedništva NZCH u koordinatora i idejnog usmjerivača njihovog zajedničkog djelovanja. Takva demokratska decentralizacija NZCH bila je skopčana s mnogim teškoćama i nespornostima. Zajednica je s početka obuhvatala samo udruženja u Zagrebu, Rijeci i Splitu. U samom Zagrebu bilo je čak tri udruženja. Bile su potrebne godine napora i upornih ubjeđivanja da se zagrebačka udruženja ujedine, da se proširi krug udruženja po ostalim gradovima, kao što su Pula, Rovinj, Umag, Karlovac, Osijek, Zadar. Svojim smo prvim, svetim zadatkom vazda smatrali okupljanje i organizovanje Crnogoraca u svim hrvatskim sredinama u kojima žive, najprije u gradovima a potom i županijama, ohrabriti i osposobiti takve sredine da same povedu brigu o svom identitetu i kulturnoj autonomiji.

Afirmisanje naše kulturne autonomije u ambijentu hrvatskoga pluralističkog društva

Treće, na sadržajnom planu naše je djelovanje težilo što kvalitetnijoj integraciji u hrvatsko društvo i državu. Pošli smo od programskog postulata da u ambijentu hrvatskoga pluralističkog društva, s njegovim „bogatstvom u razlikama“, integracija našeg manjinskog korpusa, kao i svih drugih, prije svega podrazumijeva kulturu kao našu legitimaciju, odnosno njegovanje, razvijanje i javno afirmisanje naše kulturne autonomije u svim sredinama u kojima živimo. Otuda slijede i naša dva najveća dostignuća. Prvo su „*Dani crnogorske kulture*“, koji se u saradnji s Ministarstvom kulture Vlade Crne Gore, uspješno organizuju već osam godina (s nizom prvorazrednih izložbi, koncerata, kazališnih predstava, filmova crnogorskih umjetnika). Drugo je izdavačka djelatnost, koja je postala i zaštitni znak NZCH kao „kulturne zajednice“, s nekoliko biblioteka, više desetaka naslova knjiga, a u suradnji s partnerima kako u Crnoj Gori (Matica crnogorska, Hrvatsko građansko društvo), tako i u Hrvatskoj (Skaner studio, Antibarbarus, Disput). Svojevrsni je logični finale naše kulturne profilacije bio zaključak, usvojen na našoj nedavnoj Izornoj skupštini, da se pokrene inicijativa i Matici crnogorskoj, kao globalnom crnogorskom kulturnom pokretu, predloži da se kod nas u Hrvatskoj organizuje autonomni punkt te središnje organizacije i duhovnog žarišta našeg nacionalnog bića.

Politička integracija u hrvatsku demokratsku državu

Četvrto, zasebno mjesto zaslužuje naše djelovanje na političkoj integraciji u hrvatsku demokratsku državu. Na temelju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (s kraja 2002) omogućen je poseban oblik naše političke integracije u hrvatsku državu, koji predstavljaju naša nacionalna vijeća i naši predstavnici, na nivou lokalne i regionalne samouprave. Iako su održana već tri ciklusa izbora za njih, ipak se može reći da su ti oblici djelovanja još nedovoljno afirmisani, ne samo kad smo mi u pitanju. Osnovni je problem u tome što cijeli proces blokira dosadašnji kruti birokratski centralizam, koji ne dopušta demokratsku decentralizaciju i jačanje regionalnih identiteta i lokalne autonomije. Naša vijeća i predstavnici značajan su instrument da se u sredinama u kojima živimo predstavimo na pravi način, da sami pružimo doprinos kvalitetnoj promjeni i razvoju tih sredina. Vijeća su okupljena u Koordinaciji vijeća crnogorske nacionalne manjine, čiji je zadatak i funkcija da bitno olakšava razmjenu iskustava i rješavanje osnovnih problema. Zasluge za afirmaciju takvog oblika usklađivanja rada na jačanju lokalne i regionalne autonomije nesumnjivo

ima naš „patrijarh“ prof. Veselin Aga Simović, koji se po svom ugledu i uticaju ističe među svim voditeljima vijeća drugih nacionalnih manjina u Hrvatskoj. O našoj političkoj integraciji svjedoči i činjenica da već u tri mandata imamo svog predstavnika u Savjetu za nacionalne manjine, iz redova uglednih javnih i znanstvenih radnika, pri čemu je za naš dobar glas umnogome zaslužan naš ugledni član i jedan od vodećih hrvatskih politologa prof. dr. Dragutin Lalović. Ne mogu propustiti a da barem ne spomenem našeg osvjedočenog prijatelja g. Aleksandra Tolnauera, u čije se znanje, političku vještinu i ljudski integritet imam prilike neposredno upoznati otkad sam postao član Savjeta za nacionalne manjine, tijela koje uživa status, umnogome zahvaljujući Tolnaueru, nezamjenjivog i dragocjenog „čuvara ustavnog zakona o manjinama“. I naši odnosi s čelnim ljudima Republike Hrvatske, počevši od predsjednika Republike, do juče Stjepana Mesića, a danas prof. Ive Josipovića, svjedoče o visokom nivou saradnje, međusobnog razumijevanja i poštovanja. Mi smo danas i tako se osjećamo, i u političkom smislu, građani prvog reda!

Uspostavili smo čvrste, principijelne i plodne veze s matičnom državom

Peto, godinama smo gradili i uspostavili čvrste, principijelne i plodne veze Zajednice s matičnom državom, kako s njezinim službenim institucijama (ministarstvima kulture, nauke i vanjskih poslova; Vladom, Parlamentom i Predsjednikom države), tako i nevladinim udruženjima. Najtješnju saradnju s njima uspostavili smo u godinama zajedničke borbe za crnogorsku državnu samostalnost, pri čemu smo postigli izuzetnu jednodušnost svih naših članova. S ponosom i živo se sjećam masovne i iskrene podrške naših ljudi u našim nastojanjima da se izborimo za međunarodno uvažavanje legitimnih zahtjeva Crne Gore da se u svom slobodnom liku pridruži slobodnim evropskim narodima. U vezama s matičnom zemljom, još jednom ističem važnost i plodnost suradnje s Maticom crnogorskom, s kojom je i u prijašnjem razdoblju, još 90-ih, NZCH održavala bliske kontakte. Nisu ništa manje važni rezultati u povezivanju i saradnji Zajednice s Hrvatskim građanskim društvom iz Kotora, u duhu gesla da su „nacionalne manjine“ istinsko bogatstvo demokratskih država i modernih društava. Valja naglasiti da takva bliska suradnja i međusobno razumijevanje nijesu bile posljedica bitnog poboljšanja međudržavnih odnosa između Crne Gore i Hrvatske, nego da su, upravo obrnuto, prethodile tom poboljšanju i umnogome ga olakšale.

Zaustavljam se u ovoj tački ove priče o nama i našem djelovanju. Želim vjerovati da će ovi moji nužno subjektivni sudovi moći poslužiti budućem objektivnom hroničaru. Ostajem ubijeđen da će i on djelovanje Zajednice u prvoj deceniji trećeg milenijuma u tranzicijskoj Hrvatskoj vrednovati kao razdoblje istinske demokratizacije, konsolidacije i bitnog jačanja organizovanog prisustva i uticaja Crnogoraca u Hrvatskoj.

Da završim!

Početak treće decenije djelovanja naše Nacionalne zajednice, u znaku je duboke krize, i svjetske i domaće. U sjenci te krize, kad su hrvatski građani gladni perspektive, gladni razvoja, a ponajviše gladni poštenja, ohrabruje činjenica da smo na prošlim predsjedničkim i parlamentarnim izborima izabrali ljude koji su svojim intelektualnim i etičkim integritetom vjerodostojni politički zagovornici i nosioci „nove pravednosti“. S takvim ljudima i perspektivama ni obećana nam „dijeta“ neće teško pasti!

Svim Crnogorcima i prijateljima Crne Gore od srca čestitam dvadeseti, jubilarni rođendan Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske!»

Obavještenje. Na dvanaestoj sjednici Predsjedništva NZCH, održanoj 2.7.2011.g. u Zagrebu, odlučeno je da se u povodu dvadesete godišnjice osnivanja i djelovanja NZCH priredi KRONIKA s pregledom aktivnosti NZCH u proteklih dvadeset godina. Ta publikacija, čijim je urednikom tada imenovan dugogodišnji tajnik NZCH g. Danilo Ivezić, biće objavljena početkom 2012. godine.

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović:

***POKAZALI STE NA NAJBOLJI MOGUĆI NAČIN KAKO SE MOGU IMATI
DVIJE DOMOVINE, KAKO JE MOGUĆE IMATI DVA IDENTITETA
I BITI BOGATSTVO I U HRVATSKOJ I U CRNOJ GORI***

Pozdravljen dugotrajnim aplauzom – kakvim je bio dočekan i njegov ulazak u dvoranu Kulturno-gospodarstvenog centra Češkog doma – prisutnima se obratio i Predsjednik Republike Hrvatske. Ispričavši svoju obiteljsku priču (jer je život udesio da udajom dvije tetke u Nikšiću ima više rodbine u Crnoj Gori nego li u Hrvatskoj!) na najbolji je način istakao koliko i kako su hrvatski i crnogorski narod povezani i da ih povezuje puno više dobrog nego li onih loših stvari koje su ih, na žalost, vezivale zadnjih godina, a onda je Predsjednik nastavio:

«Nacionalni savez Crnogoraca Hrvatske nastao je, čuli smo, u zaista teškim vremenima kad su Crnogorci ovdje u Hrvatskoj pokazali koliko vole svoju Hrvatsku, kada su – šireći ideju mirotvorstva, pa i trpeći nešto što nisu trebali trpjeti – pokazali da vole i svoju Crnu Goru. Ja vam zaista čestitam, jer ste na najbolji mogući način pokazali kako se može imati dvije domovine, zapravo dvije domovine koje volite, kojima pripadate – i jednoj i drugoj; kako je

moguće imati dva identiteta: jedan državni i jedan nacionalni (u onom našem klasičnom smislu) i kako možete biti bogatstvo i u Hrvatskoj i u Crnoj Gori.

Kada pogledamo što je to Hrvatska – Hrvatska je zemlja koja jest domovina Hrvata i domovina i mnogih drugih naroda, između ostalih i Crnogoraca. Kada pogledamo ko i kako je sve utkao svoj doprinos u ljepotu koju naša Hrvatska ima, onda su tu zasigurno i Crnogorci. Bojim se uopće nabrajati brojne umjetnike, znanstvenike, profesore, sportaše koji su kao Crnogorci obogatili hrvatsku kulturu, jer ću nekoga ispustiti i biće onih koji su se uvrijedili. Ali zaista hrvatska kultura – kad govorim o hrvatskoj kulturi uvijek mislim na cjelinu: i na onu komponentu koja je rezultat hrvatske tradicije, ali jednako mislim i na komponente koje su nam dale naše manjine – je dakle nezamisliva bez vašeg doprinosa.

Govorilo se o tome da smo danas pred vratima Evropske Unije. Postavlja se često pitanje: što to znači za naš odnos prema susjedima, naravno i prema Crnoj Gori. Mislim da je to dobra vijest za sve nas. Hrvatska je, sasvim sigurno, kroz ovaj postupak pridruživanja postala bolja država. Neću reći da je savršena – daleko smo od savršenstva – ali smo postali bolje društvo. Mislim da je jedan od aspekata tog našeg poboljšanja i odnos prema nacionalnim manjinama i, isto tako, odnos prema susjedima. Svi zajedno smo upamtili ta teška vremena kad je Hrvatska bila izložena agresiji, kada je bilo puno žrtava – žrtava ne samo na strani kod nas Hrvata i onih koji su branili domovinu, jer bilo je žrtava i na strani civila, nepotrebnih žrtava, bilo je nepravdi, bilo je izbacivanja iz stanova ... ; ali, ta vremena su srećom iza nas. Danas sam uvjeren da Hrvatska može i jest pravedna država i da može biti pravednija nego što je sada i siguran sam da i naš odnos prema susjedima, pa naravno i prema Crnoj Gori, jest odnos najvećeg prijateljstva, odnos podrške i ja sam uvjeren da će Crna Gora vrlo skoro isto tako čvrsto zakoračiti na evropski put i budite uvjereni da će Hrvatska podržavati evropski put Crne Gore na svaki mogući način ... Na kraju, čestitam vam na dvadesetgodišnjem radu, čestitam vam na tome što čuvate crnogorski nacionalni identitet u Hrvatskoj. Hvala vam što ste most prijateljstva između Crne Gore i Hrvatske!»

Zbog nemogućnosti da osobno prisustvuju svečanosti obilježavanja dvadesete godišnjice osnivanja i djelovanja NZCH, pozdrave su uputili: u ime predsjednika Vlade Crne Gore šefica kabineta Ivana Pajević, Ministar kulture Crne Gore prof. Branislav Mićunović, predsjednik Opštine Danilovgrad Branislav Đuranović, direktor Zavoda za

Predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore g. Mirko Vičević:

ZAJEDNO SMO DALI DOPRINOS ZAVIDNOM NIVOU ODNOSA NAŠE DVIJE ZEMLJE: NAŠE I VAŠE CRNE GORE, VAŠE I NAŠE HRVATSKE

Pozdravivši Predsjednika Republike Hrvatske, predsjednika NZCH i sve prisutne te istakavši zadovoljstvo da prisustvuje ovoj velikoj i značajnoj proslavi, g. Vičević je naglasio:

«Vaših dvadeset i naših deset godina obostrano uspješnog postojanja i djelovanja kako na očuvanju naših nacionalnih identiteta tako i na čuvanju, širenju i promoviranju kulturnih vrijednosti i kulturnog nasljeđa dali su, bez dvojbe, značajan doprinos pozitivnom razvoju cjelokupnih odnosa naše dvije zemlje – naše i vaše Crne Gore, vaše i naše Hrvatske – koji su na zavidnom nivou. Možemo reći: mi smo inženjeri posebne vrste koji grade i stalno dograđuju mostove koje je započeo svako na svojoj strani, usmjerivši ih prema onom drugom sve dok se njihove konstrukcije nisu srele, spojile i učvrstile. Iako materijal nije od željeza, te konstrukcije imaju svoju posebnu snagu i čvrstinu koju im daje jaka volja i želja da dobro rade i da stalno pobjeđuju, povezuju se i šire, kako na dobrobit Crnogoraca u Hrvatskoj tako i na dobrobit Hrvata u Crnoj Gori, ali i svih ljudi naše dvije zemlje. Na tom spojenom mostu mi se sriječemo i nastavićemo se srijetati kao i onda kada je s obe strane mosta započeta inicijativa donijela visoko državno priznanje našem društvu i dugogodišnjem predsjedniku g. Tripu Schubertu i to od obje države: Republike Hrvatske i Crne Gore. I večerašnji naš susret doživljam kao novi podstrijek za nastavak izgradnje novih mostova u službi unapređenja naših odnosa. U tom cilju, želeći vam i dalje uspješan rad, po kojem ste prepoznati i u Hrvatskoj i u Crnoj Gori, sa posebnim zadovoljstvom vam uručujem ovaj skroman poklon, ali dat od srca – sliku iz našeg i vašeg drevnog Kotora, grada svjetske kulturne baštine UNESCO-a, iz kojeg vam prenosim radosno preblagdansko raspoloženje, koristeći priliku da zaželim čestit Božić i sretnu 2012. godinu, uvjeren da se i u mnogim vašim domovima, kao i u našim, Božić obilježava u dva datuma.»

Direktor Direkcije za dijasporu MVPEI Crne Gore g. Gordan Stojović:

STVORILI STE STABILNE OSNOVE KULTURNE AUTONOMIJE INTEGRACIJOM U HRVATSKO DRUŠTVO BEZ ASIMILACIJE

Pozdravljajući Predsjednika Josipovića, zvanice i sve prisutne ispred Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore i ministra Milana Roćena lično, g. Stojović je naglasio:

«Dvadeset godina od osnivanja i djelovanja NZCH je zaista vrijedan jubilej. Rijetko koje naše udruženje u svijetu može da se pohvali sa toliko dugom tradicijom, održanom kontinuitetu, sa toliko mnogo projekata i konkretnih dijela iza sebe. NZCH dala je nemjerljiv doprinos ne samo očuvanju nacionalnog identiteta i njegovanju kulturne samosvjesti, već je uspjela stvoriti stabilne osnove kulturne autonomije integracijom u hrvatsko društvo bez asimilacije, gradeći mostove saradnje na kulturnom planu i jačajući povjerenje između dvaju naroda i država.

Veliki je doprinos Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske dat organizovanju naših udruženja i u drugim dijelovima svijeta, ne samo davajući dobar primjer svojim djelovanjem, već i aktivno potpomažući osnivanje i objedinjavanje asocijacija, udruženja širom svijeta. Tu posebno ističem doprinos organizaciji Prvog kongresa crnogorske dijaspore u Njujorku i na Cetinju 2000. godine, veliki doprinos formiranju prve svjetske Asocijacije, kao i mnoge druge. Sve aktivnosti NZCH u protekle dvije decenije mogu služiti samo kao primjer, ali bih posebno istakao plodnu izdavačku djelatnost koja je – uz uspješnu saradnju sa brojnim autorima, istraživačima i institucijama u Crnoj Gori i Hrvatskoj – uspjela otrgnuti od zaborava brojna djela od velikog značaja za našu istoriju, kulturu i prije svega identitet. Iskreno se nadam da će Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske u narednim godinama i decenijama nastaviti sa uspješnim djelovanjem, širiti svoje aktivnosti i dalje raditi na jačanju veza između Crne Gore i Hrvatske.»

međunarodnu saradnju Crne Gore Derviš Selhanović, direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore Mirsad Mulić, prvi ambasador Crne Gore u Republici Hrvatskoj Branko Lukovac, predsjednik CKPSD „Morača“ iz Kranja Čedo Đukanović i predsjednik Udruženja Crnogoraca Beograda Boro Mrvaljević.

Predsjednik Matice crnogorske g. Branko Banjević:

SA VAMA SMO OSTVARILI ZNAČAJNE PODUHVATE U SPONAMA KOJE VEŽU HRVATSKU I CRNU GORU KAO DRŽAVE I KAO KULTURE

Istakavši da mu je čast i da je srećan što može sve da pozdravi i poželi sreću i plodan rad u Zajednici i u društvu na sponama koje vežu Hrvatsku i Crnu Goru kao države i kao kulture, predsjednik Matice crnogorske je nastavio:

«Posebna mi je zadovoljstvo što vidim ovdje sa vama Predsjednika hrvatske države. Mi smo se svi u Crnoj Gori radovali onom trenutku kad je, u njegovom prisustvu, prihvaćena Hrvatska kao šlan evropske zajednice. Vjerujte da smo osjećali to kao da je i Crna Gora ušla i nadamo se da neće dugo trajati da i mi ne uđemo.

Matica crnogorska je, kao što znate, sa NZCH uspostavila odnose prije desetak godina. Mi nijesmo politička nego kulturna institucija. Ali, mi znamo da je u osnovu svake zdrave politike – kultura, jer kultura povezuje narode, čuva njihove vrijednosti i razvija spona na tim vrijednostima. Mi smo sa ovom zajednicom Crnogoraca ostvarili značajne rezultate na izdavačkom planu i značajne poduhvate u kulturnim sponama i mislimo da smo doprinijeli ozdravljenju i unapređenju hrvatske i crnogorske kulture, a i država Crne Gore i Hrvatske. Naša saradnja je sva bila usmjerena na razvijanju kulturnih veza koje će izliječiti ovaj prostor od njegove zaostalosti. Ovom prilikom Matica vam čestita i predaje sliku našeg savremenog slikara Boška Odalovića. Hvala vam što ste ovo prihvatili i nadam se da nećemo stati na ovome nego da ćemo i tridesetu godišnjicu slaviti!»

Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH g. Aleksandar Tolnauer:

SAVJET JE OD SVOG OSNIVANJA PREPOZNAVAO KOLIKO JE NZCH UČINILA U AFIRMACIJI I NACIONALNIH MANJINA I HRVATSKE

Pozdravivši Predsjednika Republike Hrvatske, drage Crnogorke i Crnogorce, pripadnike nacionalnih manjina i sve ostale, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine je naglasio:

«U ono vrijeme kada ste se vi osnivali – 91. godine, kada se živjelo „od danas do juče“ – to je bila velika hrabrost. To je bilo vrijeme opterećeno ratnim okolnostima i to ne treba nikad zaboraviti za one koji su imali u takvim uvjetima hrabrosti da se organiziraju u nevladine udruge koje su pokušale tada promicati i promicale ono što nije bilo baš najlakše – integraciju u hrvatsko društvo!»

Ističući da su prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj danas apsolutno legislativno zaštićena, g. Tolnauer je dodao da je ono što nas u ovom trenutku još tišti implementacija tih prava:

«Dosadašnja povijesna iskustva na ovim prostorima surovo su nas uvjerila da samo cjelovitom integracijom svih u društveni, javni i politički život, međusobnim poštivanjem, dijalogom, uvažavanjem te čuvanjem nacionalnog identiteta možemo stvoriti uvjete za trajno i mirno ostvarenje vitalnih interesa, kako većinskog hrvatskog naroda, tako i nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, u koje spada i crnogorska nacionalna manjina.»

Ustvrdivši kako je Savjet od svog osnutka prepoznao koliko je NZCH učinila u afirmaciji ne samo njenih nacionalnih manjina nego i Republike Hrvatske, predsjednik Savjeta to je potkrijepio podatkom da je, umjesto prvotnih 400.000 kn, prošle godine samo za programe ostvarivanja kulturne autonomije crnogorske manjine Savjet u ovim recesijskim vremenima osigurao čak 810.000 kn.

Naglašavajući da na svečanosti sjede i oni koji su u kulturnom, u sportskom i u svakom drugom pogledu u Hrvatskoj ostavili trag i pomogli u afirmaciji naše zemlje ali i Crne Gore, g. Tolnauer je posebno pomenuo prof. dr D. Lalovića i dr R. Pavićevića koji su znali uvjeriti Savjet da je potrebno „investirati“ u kulturnu autonomiju manjina, a svoje izlaganje zaključio je upućivanjem poruke da su na upravo održanim izborima pripadnici manjina sa punim povjerenjem „oročili“ svoja nadanja u nove promjene, uz očekivanje da to „oročenje“ donese „kamatu“, a ne da nas vodi „bankrotu“.

*Uručivanje Velike plakete NZCH
Predsjedniku Republike Hrvatske*

Na svečanosti obilježavanja dvadesete godišnjice osnivanja i djelovanja NZCH dodijeljena su priznanja zaslužnim pojedincima i institucijama koji su izuzetno doprinijeli očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta crnogorske nacionalne manjine i izgradnji njene kulturne autonomije u Republici Hrvatskoj. Priznanje u obliku *VELIKE PLAKETE NZCH* – čiji je autor svjetski poznati umjetnik akademski slikar Dimitrije Popović – uručeno je: Predsjedniku Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivi Josipoviću, Predsjedniku Crne Gore Filipu Vujanoviću (plaketu je primio njegov izaslanik D. Miličković), Savjetu za nacionalne manjine Republike Hrvatske (predsjednik A. Tolnauer), Matici crnogorskoj (predsjednik B. Banjević), gradonačelniku Grada Zagreba Milanu Bandiću (izaslanik D. Ljuština), Hrvatskom građanskom društvu Crne Gore (predsjednik M. Vičević), Društvu Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb (predsjednik Dušan Mišković), Nacionalnoj zajednici Crnogoraca Rijeka (predsjednik Vasilije Vukosavović) i Zajednici Crnogoraca Split (predsjednik Borislav Stevović).

*

* *

U okviru svečanosti obilježavanja godišnjice NZCH, a u ime Predsjednika Filipa Vujanovića, izaslanik Predsjednika Crne Gore g. Dražen Miličković uručio je:

prof. emer. dr. sc. Veselinu - Agi Simoviću
ORDEN CRNOGORSKE ZASTAVE
DRUGOG STEPENA

Uručujući orden – koji se dodjeljuje zbog naročitih zasluga za državu Crnu Goru – g. Miličković je istakao da se orden dodjeljuje na inicijativu Matice crnogorske i na prijedlog Ministarstva nauke Crne Gore i Ministarstva prosvjete i sporta Crne Gore, a potom je pročitao ukaz kojim je Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović odlikovao profesora emeritusa Veselina Simovića visokim crnogorskim odličjem.

U drugom djelu svečanog obilježavanja dvadesetogodišnjice NZCH, nastupile su – u prepunoj Velikoj dvorani Češkog narodnog doma u Zagrebu – najprije Snježana Rucner (violončelo) i Dragana Petravić (piano), zatim Pjevačka skupina „Montenegrine“ Nacionalne zajednice Crnogoraca Rijeka s voditeljem Zoranom Badjukom i na kraju Pjevački zbor „Montenegro“ Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb i Pjevački zbor „Bulbuli“ Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske „Preporod“ Zagreb, pod umjetničkim vođstvom Ismeta Kurtovića i uz instrumentalnu pratnju Edina Džaferagića (harmonika) i Danijela Domazeta (kahon).

Poslije kulturno-umjetničkog programa priređen je prigodan domjenak u prostorijama Kulturno-gospodarstvenog centra Češkog narodnog doma.

KULTURNI PROGRAM

SNJEŽANA RUCNER
(violončelo)

i

DRAGANA PETRAVIĆ
(piano)

* * *

Pjevačka skupina
„MONTENEGRINE“

Vraćam se tebi Boko moja
Ja prošetah
Vozila se barka
Ruža crvena

Zborovi
„MONTENEGRO“
i
„BULBULI“

Još ne sviće rujna zora
Šetajući pored Ljubovića
Veselica
Prođoh kroz goru
Bol boluje lijepa Anka
Oj Vrsuto
Lepe ti je Zagorje zelene
Kladilo se momče i devojče
Mila majko šalji me na vodu
Zvezda tjera Mjeseca

Savremeni trenutak Crne Gore

IDENTITETSKA PITANJA I IZAZOVI EVROPSKIH INTEGRACIJA

Na tribini „*Savremeni trenutak Crne Gore*“ – koju je, u Crnogorskom domu u Zagrebu, 17. novembra organizovalo Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba – gost je bio akademik Radovan Radonjić, a tema „*Identitetska pitanja i izazovi evropskih integracija*“. Prije no što će dati riječ još jednom uglednom predavaču koji gostuje na već tradicionalnoj tribini u Crnogorskom domu, predsjednik Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba prof. emer. dr. sc. Veselin Simović pozdravio je brojne uzvanike i goste, među kojima su bili gradonačelnik Grada Zagreba g. Milan Bandić, prvi sekretar Ambasade Crne Gore u Republici Hrvatskoj g. Branislav Karadžić i pročelnik Ureda za financije Grada Zagreba g. Slavko Kojić.

Izrazivši najprije zadovoljstvo što je ponovo u Crnogorskom domu u Zagrebu i što će imati prilike da razgovara o nekim pitanjima s kojima se danas suočava Crna Gora i naglasivši da je tema o kojoj će govoriti prilično složena, akademik Radonjić je kazao da mu je cilj da ukaže na odnos identitetskih pitanja i izazova evropskih integracija i njihov uticaj na aktuelnu političku stvarnost u Crnoj Gori i odmah istakao:

«Jedna vrsta usuda – da u njoj nikad nije bilo lako i da njoj nikad nije bilo lako – i danas prati Crnu Goru, uprkos nesumnjivo pozitivnim rezultatima koje je donio referendum i, naravno, uspjesima koje je Crna Gora i na međunarodnom planu i u unutrašnjim transformacijama ostvarila od tada do dana današnjeg.»

A aktuelna politička stvarnost u Crnoj Gori ogleda se u tome da već neko vrijeme Crnom Gorom kruži bauk identitetskih pitanja:

«Svi se njima bave, svako ima svoj pristup i svoju procjenu smisla toga. To bavljenje pitanjima sličnosti i razlika koje su važne za formiranje čovjekove svijesti (individualne i kolektivne) je u principu uvijek aktuelno i prisutno je u mnogim savremenim društvima. Ono u Crnoj Gori ima posebnu aktuelnost i zbog istorijskih okolnosti u kojima se ona razvijala, konteksta u kom je održan referendum i procesa koji se nakon referenduma dešavaju, tako da se povodom te pojave formira nekoliko grupa pitanja, od kojih su četiri ipak nešto važnije od ostalih.

Jednu grupu čine ona pitanja koja polaze od toga ima li uopšte smisla govoriti o referendumskim pitanjima u vrijeme kad se Crna Gora vrlo ozbiljno suočava s evropskim

RADOVAN RADONJIĆ rođen je 1936. godine na Njegušima, Crna Gora. Završio je Višu pedagošku školu i Fakultet političkih nauka. Magistrirao je (1969) i doktorirao (1973) na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Redovni je profesor univerziteta, redovni član Dukljanske akademije nauka i umjetnosti i profesor na Fakultetu za državne i evropske studije. Bio je dekan Pravnog fakulteta za sociološke nauke i rukovodilac postdiplomskih studija na Pravnom fakultetu u Podgorici, profesor na Muzičkoj akademiji, Fakultetu dramskih umjetnosti i Fakultetu likovnih umjetnosti, Fakultetu političkih nauka, Centru za međunarodne studije Univerziteta Crne Gore i Univerzitetu „Mediterran“.

Objavio 38 knjiga (pet su univerzitetski udžbenici). Koautor je dviju knjiga, a sedam knjiga priredio za objavljivanje. U raznim stranim i domaćim zbornicima i časopisima objavio više od 250 stručnih i naučnih radova, te više stotina drugih tekstova (feljtona, intervjua, prikaza, recenzija, komentara), ukupno više od 700 bibliografskih jedinica. Više od pedeset njegovih stručnih i naučnih radova prevedeno je na svjetske jezike (engleski, francuski, ruski, talijanski, japanski, njemački, kineski). Oblasti njegovog naučnog interesiranja i rada su: politički odnosi u Evropi (posebno u evropskom radničkom pokretu); pravna i politička misao; sociologija prava; retorika.

izazovima i nalazi se na pragu početka pregovora u kojima treba da dokaže da je u svakom pogledu zrela da pristupi Evropskoj zajednici naroda; prema tome, nije li glupo baviti se pitanjima „Ko je ko?“, „Ko je što?“, „Kako se piše, osjeća?“ itd. ...

Drugi kažu: nije li možda u tome što se sada taj set identitetskih pitanja tako naglo i snažno pojavljuje u Crnoj Gori posljedica ujdurmi vlasti koja pričom o tome hoće da skrene pažnju naroda sa nekih drugih problema ...

Treći kažu: ako taj Crnogorac danas u Crnoj Gori nema pravo da slobodno kaže da je Crnogorac (a da ga za to ne prozivaju, i to vrlo grubo i vrlo teško), nema pravo da kaže da je to i njegov jezik, nema dakle pravo da na svoj način riješi mnogo pitanja, je li taj čovjek slobodan. A ako nije, kako neslobodan može ići u slobodnu Evropu?

Četvrti pitaju: ako je Crna Gora stvarno na evropskom putu i ako su izgledi da ona u ne tako dalekoj budućnosti i bude članica evropske zajednice, kakva će to Crna Gora biti ako uđe tamo bez svog identiteta i što će to biti?»

Konstatujući da je pitanje dosta složeno, da se na njega gleda iz raznih uglova, da su rezonovanja različita i političke podjele povodom toga vrlo duboke, prof. Radonjić se zapitao: «Što proizilazi iz ove krize ideja ili sukoba ideja?», a da bi to objasnio istakao je pet kategorija političkog sistema kroz koje se taj sukob ideja izražava. Istakavši prvo da bi jedna od bitnih osobenosti političkog sistema, pa i sistema Crne Gore, trebalo da bude njegova ekstraktivna moć, tj. njegova sposobnost da izvuče najviše što može materijalne i duhovne potencijale zemlje i stavi ih u funkciju ostvarivanja bitnih interesa i ciljeva građana Crne Gore, on se zapitao: «Da li to politički sistem Crne Gore čini u dovoljnoj ili u potrebnoj mjeri?» i dao negativan odgovor, obrazlažući ga upravo razlikama u gledanju na identitetska pitanja. Navodeći da se drugo pitanje u toj kategorizaciji odnosi na sposobnost sistema da kontroliše ponašanje grupa i pojedinaca, odnosno da ih drži u okvirima propisanih normi koje se moraju poštovati da bi sistem funkcionisao, akademik Radonjić je – zadržavajući se ponajviše na primjeru jedne strane crkve koja nije ni pravni subjekt u Crnoj Gori – konstatovao: «Toga u Crnoj Gori danas nema!». Kao treći element sistema istaknuta je njegova distributivna sposobnost, u smislu da dobra koja proizvede na taj način distribuira da ona budu u najboljoj funkciji razvoja društva i države, dok se četvrto pitanje odnosi na simboličku sposobnost sistema: ona se ogleda u njegovoj moći da proizvodi ponos, dostojanstvo, sigurnost čovjeka – da se on osjeća srećnim i ponosnim što je građanin te države. Da bi opisao kakva je u tom pogledu situacija u Crnoj Gori, prof. Radonjić je iznio podatak da se gotovo polovina njenih građana ne smatra građanima te države iako u njoj žive i ostvaruju sva prava i preferiraju rješenja

koja su s one strane faktičkih interesa te države, te je pojasnio: «Ne radi se o tome da li neko voli ili ne voli crnogorsku zastavu, grb ili himnu! Radi se o odnosima, tako normalnim u demokratskim društvima, da ono što je usvojila većina, dok ne bude promijenjeno voljom većine, važi kao obaveza za sve, a u prvom redu za ljude koji se bave zakonodavnom vlašću!» I na peto pitanje, koje se odnosi na tzv. odgovaranje sistema u smislu da proizvodi ono što je u interesu društva i države, prof. Radonjić je dao negativan odgovor, obrazlažući ga opstrukcijama u sistemu.

Nakon svega toga, akademik Radonjić je – u nastojanju da odgovori na pitanje: «Je li to Crna Gora u procesu nazadovanja ili se kreće naprijed?» – naveo da mnoge od tih stvari podsjećaju na vrijeme od prije 90 godina, kad je Crna Gora dobila međunarodno priznanje, bila nezavisna, uključila se u Evropu, počela da se razvija ekonomski, kulturno itd., dakle na vrijeme kada je sve objektivno govorilo da bi trebalo da se ide drugim smjerom, a Crna Gora je išla najbržim koracima ka svojem samoukidanju. Ističući svoj osjećaj da toga nijesmo dovoljno svjesni kod nekih naših poteza, i da nas to ne opominje koliko bi trebalo u pogledu provjere našeg ponašanja, prof. Radonjić se zapitao: «A kako se mi to ponašamo u odnosu na sve ove izazove?»

Navodeći da postoji nekoliko karakterističnih pozicija, zavisno od toga o kojoj se društvenoj, odnosno socijalno-ekonomskoj grupaciji radi, gdje ona vidi svoje interese i prema kome je okrenuta, prof. Radonjić je odgovorno ustvrdio da u ovom trenutku u Crnoj Gori nema opšte integrativne snage, pa je zato moguće da se sve kulturološke razlike automatski pretvaraju u ideološke, a da se sve ideološke razlike pretvaraju u kulturološke, dakle u sukobe, u razilaženja i razmimoilaženja koja ne vode ničemu dobrom. Potom je istakao da se suverenistički blok raspao, da su intelektualci međusobno podijeljeni, a da je opozicija u Crnoj Gori gotovo u cjelini koncentrisana oko pitanja koja – na način kako se postavljaju i kako se uslovljava njihovo rješavanje – zapravo znače atak na crnogorsku nezavisnost. Što se tiče nevladinog sektora, on je podijeljen i dobrim se dijelom ponaša parapolitički i slijedi naloge svojih donatora, a javno mnjenje je daleko od demokratskog javnog mnjenja.

U nastavku je prof. Radonjić na više primjera ukazao na nepažnju i neodgovornost državnih organa iz pojedinih resora prema pojavama direktnog rada protiv Crne Gore, a potom se osvrnuo i

na ponašanje Evrope prema događanjima u Crnoj Gori, podvlačeći čestu neupućenost evropskih činovnika u crnogorsku istoriju, kulturu i specifičnosti u njoj.

U svojim završnim riječima, prof. Radonjić je izrazio sumnju da Crna Gora kao država, a Crnogorci kao narod, mogu ići naprijed bez rješavanja pitanja identiteta, u smislu potvrđivanja autentičnih vrijednosti zbog kojih uopšte ima smisla da ona postoji kao država, zatim je ustvrdio da Crna Gora bez svog građanskog identiteta ne može ići građanskim putem u građansko društvo i postati ravnopravnim participijentom u odnosima koje će uspostavljati; u protivnom, upozorio je da se može dogoditi raspisivanje novog referenduma i vraćanje na stanje od prije 21. maja 2006.g., napomenuvši da ni ulaskom u NATO Crna Gora neće biti zaštićena od svog unutrašnjeg nestajanja ako ne riješi identitetska pitanja.

U zaključku je akademik Radonjić još jednom napomenuo da na jednoj strani imamo vrlo aktuelizovano pitanje identiteta i na drugoj različite pristupe tom pitanju (od toga da ga ne treba pominjati, da ono znači podvalu, do toga da mu treba dati apsolutnu prednost), a potom istakao da Crna Gora najzad mora i shvatiti i prihvatiti da bez rješavanja tih pitanja (ne radi se samo o nacionalnom identitetu, već i o građanskom identitetu, o identitetu pripadnosti kulturološko-strateške prirode) nema što da traži ni u pogledu vlastitog opstanka ni u pogledu budućeg opstanka u Evropskoj Uniji. Međutim, profesor Radonjić je upozorio i da bi bilo podjednako pogubno ako bi se Crna Gora okrenula samo tim pitanjima, a zapostavila druga rješenja, jer će sve to zajedno uticati na formiranje svijesti građana Crne Gore kao građana Evrope i ljudi koji treba jednom da shvate da žive u promijenjenom svijetu, gdje se sve ono što je za njih važno stiče svojim ovovremenim kvalitetima, a ne na osnovu osjećanja pripadnosti saobrazno nekim kriterijumima i zahtijevima prošlosti. Od toga kako će to razriješiti Crna Gora, bitno će zavisiti i njeni naredni koraci.

U skladu s uobičajenom praksom na tribini „Savremeni trenutak Crne Gore“ da pozvani ugledni naučni, javni ili kulturni radnici iz Crne Gore nakon svojih predavanja odgovaraju na pitanja vezana za aktuelni politički trenutak Crne Gore, i akademik Radovan Radonjić je iscrpno, ljubazno i strpljivo komentarisao više pitanja i opaski koje su mu prisutni uputili poslije njegovog gotovo jednočasovnog s izuzetnom pažnjom propraćenog izlaganja.

Z.D.

IZBORNA SKUPŠTINA NACIONALNE ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE

Sjednica Izborne skupštine Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, koju je sazvao i vodio predsjednik Skupštine NZCH Borica Šoškić, održana je 19.11.2011. godine u prostorijama Crnogorskog doma u Zagrebu. Nakon što je, na prijedlog predsjednika Skupštine, jednoglasno usvojen dnevni red, pristupilo se izboru radnih tijela Skupštine (zapisničara, dva ovjervitelja zapisnika, verifikacione i izborne komisije), a potom je – budući da je konstatovano da od 40 delegata (predstavnik udruženja iz Splita, Rijeke, Pule, Rovinja, Umaga, Karlovca, Osijeka i Zagreba) Skupštini prisustvuje njih 30, što je dovoljno za pravovaljano odlučivanje – predsjednik NZCH Radomir Pavićević podnio izvještaj o radu za period 1.1.2008 - 30.9.2011. (informacija o ostvarenim aktivnostima NZCH za taj period bila je dostavljena delegatima uz poziv za sjednicu).

Izvještaj o radu za protekli period. Govoreći o aktivnostima NZCH u periodu između dvije izborne skupštine, kao i o problemima u realizaciji aktivnosti, predsjednik Radomir Pavićević je posebno istakao da je većina programa (osim izdavaštva i informiranja) u području realizacije udruga članica NZCH. Osnovni zadatak očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta, i izgradnje kulturne autonomije u smislu ostvarivanja zacrtanih programskih odrednica u proteklom periodu je zadovoljavajuće realiziran. Jedan od problema u programskoj realizaciji jeste nedovoljna uključenost mlađih osoba u navedenim aktivnostima, kao i problem broja nositelja aktivnosti u pojedinim sredinama, što može dovesti do prezasićenosti i preopterećenja pojedinaca, a što se u narednom periodu može riješiti dekulamacijom funkcija i uključivanjem većeg broja pojedinaca na konkretnim programskim zadacima.

Iskustva u radu pokazuju da još uvijek u pojedinim sredinama dolazi do miješanja nadležnosti vijeća i predstavnika s udrugama. Udruge su odgovorne za ono što nazivamo ostvarivanje kulturne autonomije i očuvanje nacionalnog i kulturnog identiteta. Vijeća su u funkciji otvaranja prostora u sredinama življenja za ove djelatnosti kao i zaštitu onoga što nazivamo politička prava.

Zajednica je sa svojim članicama ostvarila značajne rezultate u okviru „Dana crnogorske kulture“, gdje je javnosti u Hrvatskoj predstavljen veliki broj suvremenih umjetnika, a njihovim nastupima (bilo da se radi o slikarima, književnicima, glumcima ili muzičarima) i bitna obilježja i karakteristike suvremenih kulturnih događanja u Crnoj Gori.

U raspravi u kojoj su učestvovali, prisutni delegati su iznijeli iskustva u aktivnostima udruženja u proteklom periodu i kao veliki problem u realizaciji programa s jedne strane, ali i u onome što nazivamo svakodnevni rad udruženja (okupljanje, održavanje sjednica, razgovori i sl), izdvojili problem prostorija za rad u Karlovcu, Umagu i Osijeku, pa je to određeno i kao prioritetni zadatak koji bi trebalo rješavati novoizabrano Predsjedništvo.

Delegati iz Umaga, Rovinja i Pule upoznali su prisutne i s najnovijom akcijom formiranja nekakvih novih udruga u Istri s crnogorskim predznakom, sa novom krovnom udrugom, a u cilju razbijanja NZCH. Na djelu su isti ljudi koji već to rade godinama, ovoga puta potpomognuti s par pojedinaca iz Pule. Tom skupu nijesu prisustvovali predstavnici legalnih (registriranih) postojećih udruženja iz Peroja, Pule, Umaga i Rovinja. Zabrinjava činjenica da je u ovim aktivnostima korišteno Vijeće crnogorske nacionalne manjine za Istarsku županiju (na čiju se odluku pozivaju inicijatori iako je od članova ovoga Vijeća istaknuto da takvu odluku ono nije donijelo), stoga je i preporučeno članovima Vijeća da to pitanje rasprave na slijedećoj sjednici i utvrde činjenično stanje i eventualnu odgovornost pojedinaca. Skupština je usvojila i zaključak kojim osuđuje svaku aktivnost usmjerenu na razbijanje i rušenje legitimnih i legalno izabranih crnogorskih udruženja u Istri od strane pojedinaca kojima su lični interesi i ambicije prioritet.

Izveštaju o aktivnostima za protekli period treba dodati i zaključke Tematske rasprave od 7.11.2009. „Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina u RH i Crnogorci“ i s ocjenom da su aktivnosti grupe koja je nepozvana došla na skup bile usmjerene ne samo prema NZCH u smislu razbijanja, već su predstavljale i direktni atak na Ustav i Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, zaključak je Skupštine.

U raspravi je istaknuto da u svim udruženjima u proteklom periodu nije izvršeno predstavljanje knjiga iz naše izdavačke djelatnosti, što je propust koji treba ispraviti u narednom periodu.

Prisutni su se upoznali i s konkretnim pojedinačnim problemima s kojima se udruženja susreću u svom radu, osim već naglašenog prostora. Novoizabrano Predsjedništvo će nastojati pomoći svakom udruženju ali sukladno Statutu i smislu rada ne može rješavati pojedinačne probleme, to moraju činiti članovi rukovodstva udruženja na čijem području se to dešava.

Svoj ugled i legitimitet NZCH i njene članice su dokazale na izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u RH održanim 10.7.2011. U svih 7 izabranih vijeća (4 županijska i 3 gradska) su kandidati NZCH i njenih članica (ukupno 145 vijećnika), od 6 izabranih predstavnika (4 županijska i dva gradska) 5 su kandidati NZCH i njenih članica. Od ukupno izabranog 151-og kandidata, 150 su s lista NZCH i njenih članica.

Nakon rasprave prisutni delegati su jednoglasno usvojili Izvještaj o radu za protekli period dopunjen elementima iz rasprave.

Zadaci i rad NZCH u narednom periodu. O zadacima i radu NZCH u narednom periodu uvodno je govorio predsjednik NZCH Radomir Pavićević, podsjećajući prisutne da je programska aktivnost na godišnjoj razini određena u okviru četiri područja: *informiranje, izdavaštvo, kulturni amaterizam i kulturne manifestacije* u okviru kojih udruge članice NZCH konkuriraju sa svojim programima prema Savjetu za nacionalne manjine. Radomir Pavićević je posebno istakao slijedeća pitanja, kao prostor djelovanja u narednom periodu:

1. U naredne dvije godine zadatak je da organizaciono i kadrovski dovršimo svoje obaveze u skladu sa zaključcima koje smo zajedno donijeli.
2. Puni angažman u realizaciji programa kojim se obilježava 200 g. rođenja Petra II Petrovića Njegoša (8. mjesec 2013. – Cetinje)
3. Razvijanje suradnje sa crnogorskim udruženjima u drugim zemljama.
4. Realizacija zajedničkog programa (barem jednom godišnje) s ostalim nacionalnim manjinama u svojoj sredini.
5. Ova zajednica je jedan od osnivača Crnogorske svjetske asocijacije, čiji rad treba obnoviti, ostvariti preduvjete za osnivanje udruženja u svim zemljama u kojima se nalaze crnogorski iseljenici, stvaranjem programskih aktivnosti vezanih uz očuvanje nacionalnog i kulturnog identiteta i ostvarivanjem veze sa matičnom zemljom, kroz poštivanje zakona zemalja u kojima živimo.
6. Kadrovska i eventualna profesionalna rješenja u svakoj sredini trebaju biti u skladu sa potrebama zadataka.
7. Svaki član Predsjedništva treba imati konkretne obaveze i zadatke za rad u Predsjedništvu NZCH, uz obavezu da ne samo informira već i aktivno učestvuje u radu tijela svoje udruge u realizaciji dogovorenih programa.

Nakon rasprave prisutni delegati su jednoglasno donijeli zaključak da se: 1. prihvataju izneseni elementi (R Pavićević) kao odrednice prostora djelovanja NZCH u narednom periodu i da je 2. u odnosu spram Crne Gore nužno pokretanje inicijative prema Matici crnogorskoj o osnivanju njenog ogranka u Hrvatskoj, čime bismo po kulturnoj, a ne po političkoj i građanskoj, liniji bili saveznici Crne Gore.

Donošenje odluke o prijemu novoosnovanog crnogorskog društva u NZCH. Sukladno zaključku 13. Sjednice Predsjedništva NZCH, Skupština NZCH jednoglasno je donijela odluku o prijemu Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Grada Zadra i Zadarske županije u NZCH.

Izbor predsjednika i potpredsjednika Skupštine NZCH. Nakon rasprave prisutni delegati su, temeljem Statuta NZCH, za predsjednika Skupštine NZCH izabrali Boricu Šoškića (Rijeka), a za potpredsjednicu Skupštine NZCH Radmilu Glogovac (Karlovac). Mandat im traje četiri godine.

Izbor članova Predsjedništva NZCH. Temeljem Statuta NZCH, prisutni delegati su jednoglasno potvrdili Listu kandidata za Predsjedništvo NZCH i donijeli odluku da se za članove Predsjedništva NZCH izaberu: mr.sc. Jovan Abramović (Rijeka), Raič Babović (Zadar), Rade Batrićević (Pula), Danilo Ivezić (Zagreb), Dragomir Jovanović (Karlovac), Dragutin Lakić (Rijeka), prof. dr. sc. Dragutin Lalović (Zagreb), Radovan Medojević (Umag), Radomir Noveljić (Split), dr. sc. Radomir Pavićević (Zagreb), Dušan Roganović (Rovinj), Milovan Sekulić (Osijek) i Borivoje Stevović (Split). Mandat izabranim članovima traje četiri godine.

Konstituirajuća sjednica Predsjedništva NZCH. Na potom održanoj Konstituirajućoj sjednici novoizabranog Predsjedništva NZCH izabrani su predsjednik i dva potpredsjednika Predsjedništva NZCH, kao i tajnik NZCH, o čemu je prisutne obavijestio predsjednik Skupštine NZCH Borica Šoškić. Za predsjednika Predsjedništva NZCH, koji je ujedno i predsjednik NZCH, jednoglasno je izabran **dr. sc. Radomir Pavićević**, a za potpredsjednike Predsjedništva NZCH jednoglasno su izabrani **Rade Batrićević** i **Radomir Noveljić**; mandat predsjednika i potpredsjednika traje četiri godine. Za tajnika NZCH, na prijedlog predsjednika Radomira Pavićevića, jednoglasno je izabrana **Milanka Bulatović**.

Pitanja i prijedlozi. U okviru ove točke dnevnog reda Radomir Noveljić (Split) prisutnima je, kao poklon udruženjima, darovao po jednu zemljopisnu kartu Crne Gore, koje je dobio od Uprave za nekretnine Crne Gore.

IZBORNA SKUPŠTINA ZAJEDNICE CRNOGORACA SPLIT

Zajednica Crnogoraca Split održala je redovnu izbornu skupštinu 27.10.2011.g. u svojim prostorijama, Vukovarskoj 59 u Splitu, s početkom u 18 sati. Prisustvovala su 32 člana ZCS.

Skupštinu je otvorio predsjednik skupštine gospodin Mijo Adžić. Minutom šutnje, članovi Zajednice, odali su počast preminulim članovima. Prisutne je nakratko podsjetio što zapravo znači ovo Udruženje i kako funkcionira riječima: «Nacionalna Zajednica Crnogoraca Hrvatske je zapravo suradnja između naše matične države Crne Gore i dijaspore u Hrvatskoj, odnosno nas. Naša aktivnost u izdavaštvu, izložbama i manifestacijama tretira nas kao jedno od najboljih udruženja u Republici Hrvatskoj. Često se lijepo osjećati Crnogorcem!»

Po Statutu Zajednice Crnogoraca Split, prisutni članovi su glasali. Za Zapisničara je jednoglasno odabrana Nataša Gerželj; za ovjerovitelje zapisnika jednoglasno su odabrani Dragana Matković i Ljiljana Dajak; za Verifikacionu komisiju izabrani su Slobodanka Vidjak i Bogdan Popović, dok su za Kandidacionu komisiju jednoglasno odabrani Joko Ivanović, Jovan Kijanović i Radosav Jovanović. Novoizabrani predstavnik Kandidacione komisije, gosp. Joko Ivanović predložio je gosp. Radomira Noveljića za Predsjednika Skupštine i gosp. Zorana Ivanovića za Potpredsjednika Skupštine. Prijedlog je jednoglasno usvojen. Uz čestitke gosp. Mijo Adžić dao je riječ novom predsjedniku gosp. Radomiru Noveljiću koji je zahvalio na prijedlogu i podršci.

U Predsjedništvo Zajednice izabrano je 9 članova: Borivoje Milošević, Nikola Grahovac, Slobodanka Vidjak, Marija Vojošević-Carić, Dušica Mijušković-Malada, Slobodan Mračević, Bogdan Popović, Miroљub Starčević i Borivoje Stevović.

Gosp. Noveljić je predložio da se od izabranog predsjedništva odmah izaberu Predsjednik i Potpredsjednik Zajednice. Za Predsjednika se predlaže Borivoje Stevović te za Potpredsjednika Slobodanka Vidjak. Prijedlog je jednoglasno usvojen. Velikim pljeskom pozdravljeni su novi Predsjednik i Potpredsjednica Zajednice Crnogoraca Split koji su zahvalili na podršci svih članova.

Gosp. Borivoje Stevović pozdravio je sve prisutne te podsjetio na datum osnivanja Zajednice, 17.03.2001.g. od kada je prošlo 10 godina. «Zahvaljujem svim članovima na velikoj podršci u ovih 10 godina rada Zajednice!» Osvrnuo se na pozitivne i negativne učinke Zajednice na čelu koje on

predsjedava od osnutka: »Split nema kapacitete za aktivnosti kao NZCH, ali isto tako bismo se trebali malo više aktivirati i po pitanju izdavaštva, ali i onog osnovnog – druženja!» – rekao je Stevović ističući kako se i naša matična država ne brine dovoljno sa svojom dijasporom i ne radi dovoljno po pitanju suradnje. Još jednom je izrazio dobrodošlicu novim članovima koji su se nedavno uključili u Udruženje i želju za povećanjem broja članova, posebice mlađim naraštajima.

Nataša Gerželj

SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA DRUŠTVA „MONTENEGRO“ ZAGREB

Treća sjednica Predsjedništva Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, koju je sazvao i vodio predsjednik Dušan Mišković, održana je 23.11. u Crnogorskom domu u Zagrebu. Poslije jednoglasnog usvajanja zapisnika prethodne sjednice, razmotrena je

Informacija o realizaciji programa Lučindanskih susreta 2011. godine. Dušan Mišković istaknuo je uvodno da je ovogodišnja manifestacija, po svim ocjenama, realizirana vrlo uspješno, na visokoj razini. Izvijestio je, potom, o financijskom dijelu izvještaja, uz napomenu da će svi financijski pokazatelji biti sadržani u godišnjem financijskom izvještaju Društva: o ukupnim приходima i rashodima (prihodi: 60.000,00 od Grada Zagreba i 30.000,00 od Savjeta za nacionalne manjine RH; rashodi: cca 95.000,00 kuna, a što uključuje i iskazane donacije, odn. sponzorstvo); nakon toga, detaljno je obrazložio stavke rashoda (najam dvorane, tehnike (ozvučenje, video snimanje), tiskanje pozivnica, nabava vina i kolača, narezaka i dr.).

U raspravi je naglašeno da je sa pozornice u Studentskom centru trebalo posebno i usmeno zahvaliti sponzorima (Agrokor-PIK, Jamnica), bez obzira što su bili vidljivi veliki panoji; treba istaknuti i sponzorstvo „Dadotours“-a; istaknuto je, također, da ovako uspješno organiziranu manifestaciju rade određeni ljudi kroz duži period priprema i same finalizacije i da pojedincima treba odati priznanje i intervjuima u našem „Crnogorskom glasniku“, kroz prikaz njihovog rada.

Prijedlog Programa rada Društva „Montenegro“ za 2012. godinu. Dušan Mišković upoznao je nove i podsjetio ostale članove Predsjedništva da nam predstoji predlaganje programa rada za iduću godinu. Milanka Bulatović upoznao je prisutne da se planiranje, odnosno prijedlog programa utvrđuje temeljem Javnog poziva nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja *informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija*, programa koji će se sufinancirati sredstvima iz državnog proračuna RH u 2012. godini, koji je objavio Savjet za nacionalne manjine RH.

Nakon rasprave, prisutni su jednoglasno donijeli odluku da se Savjetu za nacionalne manjine RH upute zahtjevi za dodjelu financijske pomoći za sljedeće programe: iz područja *kulturnog amaterizma* za organizaciju 10 izložbi u galeriji „Montenegrina“ u Crnogorskom domu i za program rada pjevačkog zbora „Montenegro“ (sredstva za stručnog voditelja, nastupe izvan mjesta djelovanja i dr.), a iz područja *kulturnih manifestacija* za organizaciju „Lučindanskih susreta 2012“ i „Dana crnogorske kulture 2012“; drugi program se ostvaruje na nivou NZCH i realizira u svim udrugama (članicama NZCH), a realizirat će ga i Društvo „Montenegro“ i to održavanjem jednog koncerta umjetnika iz Crne Gore, održavanjem jedne izložbe akademskog umjetnika iz Crne Gore i prikazivanjem tri igrana filma crnogorske kinematografije u okviru „Dana crnogorskog filma“.

Razno. Prisutni su upoznati sa programima do kraja godine: otvorenje dvije izložbe, obilježavanje 20-te godišnjice NZCH, prigodna druženja: 23.12. i 30.12.2011. i 5.1.2012. godine.

POTPISAN SPORAZUM O OSNIVANJU KOORDINACIJE NACIONALNIH MANJINA GRADA ZAGREBA

Svečanost potpisivanja Sporazuma o osnivanju Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba organizirana je 12. prosinca 2011. godine u Starogradskoj vijećnici ul. Ćirila i Metoda 5 u Zagrebu. Svečanosti su prisustvovali predsjednici svih izabranih vijeća kao i izabrani predstavnici nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, brojni uzvanici i gosti, predstavnici Ambasada matičnih država, predstavnici različitih vjerskih konfesija, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH, članovi vijeća nacionalnih manjina.

Nakon svečanog čina potpisivanja Sporazuma, koji je revitalizacija Sporazuma iz 2003 godine, a temeljem novog Zakona o registru vijeća, koordinacija i predstavnika nacionalnih manjina, na konstitutivnoj sjednici izabran je predsjednik, dva zamjenika i usvojili Statut Koordinacije.

Za predsjednika je izabran gospodin **Zoltan Balaž-Piri** – predsjednik Vijeća mađarske nacionalne manjine; a za potpredsjednike gospodin **Raško Ivanov** – predstavnik bugarske nacionalne manjine i gospodin **Raman Fazlievski** – potpredsjednik Vijeća romske nacionalne manjine.

Nakon svečanosti upriličen je prigodan domjenak.

Danilo Ivezić

IZBOR ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR U XII. IZBORNOJ JEDINICI

Izbor zastupnika kojeg biraju pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, objavljujući službene rezultate izbora zastupnika u Hrvatski sabor provedenih 3. i 4. prosinca 2011. godine, navodi da je za zastupnika u Hrvatski sabor izabran kandidat Bošnjačke demokratske stranke Hrvatske (BDSH)

NEDŽAD HODŽIĆ, dipl.ing.

sa dobijenih 1.628 glasova (26,51%), pri čemu je od ukupno 26.312 birača u XII. izbornoj jedinici glasovalo 6.233 birača (23,69%), a ukupno utvrđenih važećih glasačkih listića bilo je 6.142 (98,54%).

Čitajući prilog gospođe Milanke Bulatović, dugogodišnje tajnice Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, a odnedavno i tajnice NZCH, malo ko od Crnogoraca se neće sjetiti stihova iz „Gorskog vijenca“ u kojima vladika Danilo (pričajući među svima kao da je sam) kaže:

**da je igđe brata u svijetu
da požali, ka' da bi pomoga'**

MUKE NAŠE SVAKIDAŠNJE

Jednoga jutra, nešto iza 8 sati, u Crnogorski dom u Zagrebu došla je jedna gospođa. Još sa vrata uzviknula je: „A đe su ti Crnogorci? Ja sam čula da se oni ovđe sastaju!“ Potom je sjela i krenula je priča. Tužna, dirljiva. Našoj zemljakinji prijete deložacija, uslijed isprepletenih porodičnih odnosa – bila je jamac, posao je propao, pa joj sada prijete deložacijom. A zemljakinji je 88 ljeta. Ima ona i advokata i tužbe i žalbe. Došla je da popriča, obeća da će doći na *Lučindanske susrete*, jer dolaze njeni Danilovgrađani! Nije ništa posebno trebala, samo koju riječ utjehe.

To je samo jedan od susreta s povodom. Često ljudi navraćaju, kad više ne znaju kuda i kome se obratiti u nevolji; ponekad su to teški materijalni uvjeti (nemogućnost podmirenja osnovnih životnih troškova), kada se pomogne koliko se može. Često su to imovinsko pravne zavrzlake. Nisu naše majke i bake baš puno polagale na nasljeđivanje, uknjižbe i sl. A nasljednici su sada u problemima, u zemljišnim knjigama često nedostaju baš potrebne stranice (sva sreća i hvala austrougarskim arhivama i katastrima u Splitu!), advokati su skupi, pogotovo na daljinu, a zašto se odreći nečega svoga, iz emotivnih ili materijalnih razloga? Popriča se i o takvim slučajevima, pomogne savjetom ili već iskustvom nekog ranijeg slučaja.

Jave se naši zemljaci i kad je netko bolestan, operiran, kad je prizdravio ili kad se teško oporavlja. Pođe se i u posjete, kući ili u bolnicu, kako i kada tko može. Neki shvaćaju da je dobro da bilo tko od nas posjeti bolesne i nemoćne, a netko čeka i proziva *rukovodstvo* smatrajući da je to dužnost predsjednika ili tajnika, ne shvaćajući da smo svi mi zajedno stanovnici Crnogorskog doma, da svatko ima svoje bratstvenike, susjede, rođake, da ih obilazi u ime svih nas. Tužno je kad se neki sjete da su Crnogorci tek kad se razbole, ili im umre netko od porodice, smatrajući da je dužnost predstavnika naše manjine da obavljaju sve obaveze posjeta i sućuti, bez obzira da li poznajemo sve pripadnike naše manjine u Zagrebu (preko 1600 pripadnika). Naravno da će se otići na sahranu, posjetiti bolesnoga, kad god se može, ali to je i dužnost svih nas, kao ljudi.

Pokušalo se i formalizirati ova tzv. socijalna i humanitarna pitanja. Još u starom prostoru u Vinogradskoj ulici u Zagrebu bila je osnovana komisija za socijalna i zdravstvena pitanja. Bili su tu liječnici, počelo se sa terminima dežurstva jedanput tjedno, mjerenjem tlaka, šećera, pregledima. Međutim, nitko nije dolazio?! Svi su, valjda, odjednom, bili zdravi, ili je možda slabost priznati bolest? Komisija je počela razrađivati i neke kriterije, pokušala naći i socijalnu radnicu i sl. Međutim, to se nije održalo. Nakon toga, radilo se individualno – od slučaja do slučaja. To se pokazalo najboljim načinom da se nekome pomogne. Tu je uvijek bio Dušan Mišković, kad je trebalo dati pravni savjet, napisati žalbu i dr.; dr Pavićević, dr Vesković, dr Mašanović i dr. kad je trebalo dati zdravstveni savjet, pomoći kod smještaja u bolnice, pregleda. Tu je mnogo naših samozatajnih zemljakinja i zemljaka koji su nesebično pri ruci svim svojim susjedima, bez razlike. Danilo i ja, dolje potpisana, uvijek smo u našem domu, otvorenih vrata, i drago nam je da nas zemljakinje i zemljaci posjećuju, vrlo često, pokušavamo rješiti nevolje u koje zapadaju. I nije nam teško, osjećamo se kao dio jedne velike porodice.

Često je lijepo i veselo – doduše, svadbe su nešto rjeđe, ali zato se proslavlja rođenje unuka, diplome, rođendani i svi lijepi povodi da se nazdravi i proveseli.

Stoga, treba reći, naš Crnogorski dom je u *punoj funkciji*, dijelimo i radost i tugu, jer je sve i ljepše i lakše u društvu!

Milanka Bulatović

Galerija crkvice Sv. Trojice u Kastvu od 29. XI. do 09. XII. 2011.

ZAJEDNIČKA IZLOŽBA CRTEŽA I GRAFIKE SELME ĐEČEVIĆ I SLIKA NIKICE RAIČEVIĆA

Na ovoj izložbi (koju je zagrebačka publika mogla pogledati u 9. mjesecu) imamo priliku vidjeti radove dvaju autora različitog senzibiliteta: Od izbora tehnike, motiva, predmeta istraživanja, načina izražavanja... Selma Đečević sa svojim snažnim, te Nikica Raičević s nježnim lirskim, poetskim rukopisom.

Selma Đečević. Glavna karakteristika je jak kolorit u kombinaciji s čvrstim linijama, a motiv su ženski portreti. U tim erotiziranim ženskim portretima emocije su prikazane naglašenim tamnim linijama, iskrivljenim formama u kombinaciji s jakim koloritom. Zrače snažnom energijom, produhovljenošću, ali i kritikom društva u kojem je žena lišena osobnosti u postmodernističkom društvu.

Usne kao simbol ženske senzualnosti prenaplašene su žarkim bojama, a oči prazne, sive plohe.. Iza njih nema osobe – samo lutka. Nemaju ime i prezime, već imamo dojam da umjesto toga nose serijski broj, poput Barbie lutaka koje su inspirirane sadržajem današnje medijske kulture. Brisanjem psiholoških i individualnih karakteristika žene, ukazuje na stereotipnost, učestalu u različitim masovnim medijima koji ženski lik svode na plitki simbol konzumerizma. Ovdje možemo osjetiti i utjecaj njemačkog ekspresionizma prve polovice dvadesetoga stoljeća, djela Emila Noldea i Karla Schimdt Rotluffa, koji su u to doba također predstavljala kritiku tadašnjeg društva, dekadencije i opće nesigurnosti koju možemo preslikati i na današnje stanje u društvu.

Nikica Raičević bavi se vlastitim doživljajem prirode. Motiv njegovih djela su prirodni krajolici, kamenim predjelima kanjona rijeka Morače i Cijevne. Radovi su izvedeni u tehnici ulja na platnu. U ovim uljima nanos boje je prozračan i nježan, poput rada u tehnici akvarela. Ima izrazito istančan senzibilitet za boje. Boja je osnovni izražajni element, natopljena je jasnom svjetlošću.

Nanos boje grupirani su i razmješteni u određenom ritmu i sitnim potezima po površini stijena dodatno dinamizira krajolik- daje pulsiranje i titranj što stvara tu posebnu atmosferu svojstvenu Raičevićevim radovima.. Boje svojom izražajnošću prenose dojam, atmosferu prostora i osjećaje onoga koji ga proživljava. Prikazi krajolika najčešće ne nose nazive mjesta nego doba dana u kojem je autor pokušao zaustaviti vrijeme i prenijeti nam određeno raspoloženje, atmosferu i svoje viđenje krajolika.

Kompozicije čine stjenovite forme. u kojima se ponekad izdvaja horizontala stabla ili neki drugi detalj. Fino kadrirane slike su izrazito atmosferske, što povlači paralelu s tradicijom slikarstva romantizma.

Dragutin Lakić

Scenski portret velikog zagovornika jezika ljubavi među ljudima
DON BRANKO SBUTEGA: SPALI ME U SRCU

Autor projekta:

Goran Matović

Doprinos u realizaciji:

Gradski ured za
obrazovanje, kulturu i
šport Grada Zagreba

Orbico d.o.o.

Društvo Crnogoraca i
prijatelja Crne Gore
„Montenegro“ Zagreb

Hrvatska bratovština
„Bokeljska mornarica
809“ Zagreb

Spali me
u srcu

Spali me u srcu
a zatim raspi moj pepeo
gorama visokim
kroz oblake
zelenim pašnjacima
vjetrom
vodama okeana
kroz kišu.

Tako ću pepelom
kad rukama ne mogu
svijet da zagrlim.

U novom izdanju Zagrebačkih posveta u Muzeju za umjetnost i obrt, utorak 13. 12. 2011. u 20 sati istaknuti umjetnici **Goran Matović**, autor događanja, **Vesna Tominac Matačić**, **Boris Svrtan**, **Željka Čorak**, **Zvonimir Mrkonjić**, **Tonko Maroević** i **Dobroslav Silobrčić** ispričali su priču o velikom zagovorniku jezika ljubavi među ljudima Don Branku Sbutegi. Prikazan je i isječak iz filmskog zapisa razgovora D. Silobrčića s Don Brankom.

Branko Sbutega (Kotor, 8. travnja 1952. – Kotor, 27. travnja 2006.) katolički svećenik iz Boke kotorske, autor i koautor značajnih književnih djela, 1990-ih utjecajni pripadnik pokreta za neovisnost Crne Gore, humanist i borac za manjinska prava Hrvata Boke kotorske, župnik župe svetog Eustahija u Dobroti.

Autor je brojnih tekstova u časopisima i novinama, koautor knjige *Stara književnost Boke* (1994.). Objavio je i knjigu *Kurosavin nemir svijeta* (2006.), dok je posthumno izašla i knjiga soneta *Sebedarje* (2007.).

Pusti drugog da bude Drugi, jer svijet jesmo ti i ja govorio je Don Branko Sbutega. Živio je u ludom vremenu u kome je teško bilo biti normalan. Slavljen i hvaljen kao vjesnik nade, osporavan i protjerivan kao Drugi ostao je kao „glas koji je govorio istinu ali ga nisu slušali“ (Tin).

Ostaće nam u sjećanju samo onakav kakav je i bio. Čekaćemo ga i dalje da izviri iza nekog ćoška stare kotorske ulice i da uz svoj poznati osmijeh kaže: „Ma, živ sam ljudi ... nisam vam ja od onih koji tek tako umiru. Samo sam se šalio.“

Danilo Ivezić

TRADICIONALNA DRUŽENJA U ZAGREBU

I ove godine su – u organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba i predstavnika crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije gospodina Vujadina Prelevića – održana tradicionalna predblagdanska druženja u Crnogorskom domu u Zagrebu: 23.12. druženje uoči Badnjaka i Božića i 30.12. novogodišnje čestitanje, na koje nam je i ove godine došao otpravnik poslova crnogorske ambasade g. Branislav Karadžić, a obradovalo nas je i što su nam dragi gosti na ovom drugom „šedniku“ bili i gospođa Milka Babović i profesor emeritus Josip Silić.

DRUŽENJE U ZAJEDNICI CRNOGORACA SPLIT

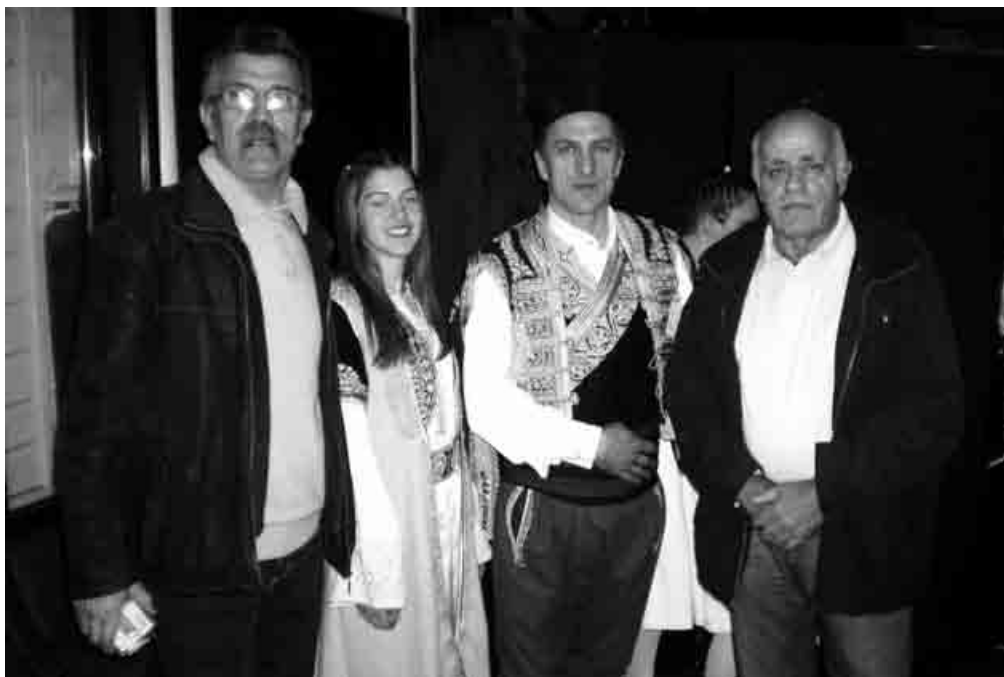
U četvrtak 22.12.2011. godine, točnije u 18,00 sati, Zajednica Crnogoraca Split otvorila je svoja vrata u Vukovarskoj 59 u Splitu, svim članovima i prijateljima Crne Gore, radi tradicionalnog druženja uoči ispraćaja Stare i dočeka Nove 2012. godine. Predsjednik Zajednice gosp. Borivoje Stevović pozdravio je sve prisutne te im zahvalio na odazivu jednoj tradiciji „koja će, nadamo se živjeti još dugi niz godina“.

Uz crnogorsku pjesmu, crno i bijelo vino, pršut, sir i domaće kolače naših Crnogorki, družilo se i uživalo ... još samo da ti sati nisu brzo prošli!

Nataša Gerželj

SMOTRA KULTURNOG STVARALAŠTVA NACIONALNIH MANJINA SPLITA

U Splitu je 16. decembra održana druga zajednička *Smotra kulturnog stvaralaštva manjina*, koja je u prepunoj dvorani Gradskog kazališta mladih okupila oko 250 gostiju i izvođača. Okupljene je u ime gradskih vlasti pozdravila zamjenica gradonačelnika Anđelka Visković, a želje za uspješan nastavak aktivnosti izrekla je i savjetnica za nacionalne manjine Grada Splita Marica Ružić.

Slovence je predstavljao mješoviti pjevački zbor SKD-a „Triglav“ Split, Srbe ženski pjevački zbor splitskog pododbora „Prosvjete“, Bošnjake Ševal Tosuni i zbor Islamske zajednice Grada Splita, a Makedonce pjevački zbor MKD „Makedonija“, koji je pored pjesama izveo i splet igara iz Makedonije. Mađare je predstavio mješoviti pjevački zbor „Ružmarin“ i folklorno-plesna grupa „Čardaš“ iz Splita.

Po prvi put smo se i mi, Crnogorci, predstavili sa cetinjskim guslarom Rajkom Radovićem predsjednikom Cetinjskog guslarskog društva „Ivan Crnojević“.

Nataša Gerželj

„MEDIJI I NACIONALNE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ NA PRAGU ULASKA U EUROPSKU UNIJU“

Centar za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti i Zaklada Friedrich Ebert organizovali su, u hotelu „*Jezero*“ na Plitvičkim jezerima, dvodnevni (18. i 19.11.) skup „*Mediji i nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj na pragu ulaska u Europsku uniju*“. Pozdravne i uvodne riječi o ciljevima skupa učesnicima su uputili: prof. dr. sc. Siniša Tatalović (predstojnik Centra za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu), gđa Tijana Defar (Zaklada Friedrich Ebert u Zagrebu), g. Aleksandar Tolnauer (predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske), mr. sc. Milena Klajner (članica Savjetodavnog odbora za praćenje ostvarivanja Okvirne konvencije) i gđa Bahrija Sejfić (Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske).

Na početku skupa u čijem su radu, pored pozvanih eksperata za manjinska pitanja, učestvovali i novinari iz manjinskih, ali i nemanjinskih medija, kao i više polaznika diplomskih kolegija politologije i novinarstva, istaknuto je kako bi – u svijetlu činjenice da se, s jedne strane, u Evropskoj Uniji važnim kriterijumom dostignutosti demokratije nekog društva smatra i ostvareni nivo zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina, a da je, sa druge strane, uloga medija u formiranju percepcije o svim društvenim pitanjima nesporna – trebalo razmotriti koliko mediji mogu doprinosti integraciji manjina u društvu, ali i rješavanju njihovih svakodnevnih problema.

U nastavku su učesnici skupa imali priliku da saslušaju više pozvanih predavanja: „*Zaštita nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj*“ prof. dr. sc. Siniše Tatalovića, „*Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i zastupljenost manjina u lokalnim medijima*“ g. Aleksandra Tolnauera, „*Mediji i nacionalne manjine: aspekti primjene Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina*“ mr. sc. Milene Klajner, „*Uloga Ureda za nacionalne manjine u pristupu manjina medijima*“ gđe Bahrije Sejfić, „*Slika manjina u hrvatskim dnevnim novinama*“ doc. dr. sc. Igora Kanižaja, „*Europeizacija manjinskih prava i uloga medija u njihovu učinkovitom promoviranju*“ mr. sc. Antonije Petričušić i „*Medijski aspekti problema integracije pripadnika srpske nacionalne manjine u hrvatskom društvu*“ Martine Franković, mag. pol.

Najprimjerenijim načinom prikazivanja ovog dvodnevnog skupa – koji je trebalo da potakne dijalog između novinara i predstavnika nacionalnih manjina i da ukaže kako vjerodostojno predstaviti nacionalne manjine u medijima – čini se da bi bilo iznošenje pojedinih stavova i komentara koji su se mogli čuti u pozvanim predavanjima, kao i navođenje odgovora na neka od pitanja koja su postavljena u diskusijama koje bi uslijedile nakon svakog izlaganja te u završnoj raspravi na skupu, kada se očekivalo da budu definisani glavni problemi u komunikaciji između medija i nacionalnih manjina, ali i da budu date preporuke za izvještavanje o manjinskim temama i smjernice za aktivnije i adekvatnije sudjelovanje manjina u medijima.

Sredstva

Ističući napredak u ostvarivanju prava manjina iz područja kulturne autonomije, izdavaštva i obrazovanja, B. Sejfić je navela da je u 2011.g. za to u Državnom proračunu bilo osigurano više od 41 miliona kuna, a M. Klajner je u raspravi apelirala da treba uvesti veću finansijsku kontrolu nad sredstvima koja se daju nacionalnim manjinama.

Zapošljavanje

Govoreći o planu Vlade o zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, B. Sejfić je istakla da se planira prijem ukupno 802 pripadnika manjina u tijelima državne uprave, od čega 727 u središnjim tijelima i 75 u uredima državne uprave u županijama.

Tiskovine

Navodeći da se u Hrvatskoj (koja ima 22 nacionalne manjine) objavljuju čak 64 manjinska lista koja su (za 19 manjina) u prošloj godini financirana sa 19.615.000 kn, A. Tolnauer se – uvažavajući razlike među njima i činjenicu da sve redakcije nemaju profesionalne uvjete – založio ne za njihovo ukidanje već reduciranje, uz veću brigu da se šalju na relevantne adrese.

Zastupnici

Dok je S. Tatalović postavio pitanje koja je svrha manjinskog predstavnništva ako ćemo imati 20 godina iste manjinske zastupnike, koji su stvorili takve modele svog izbora da su nezamjenjivi, M. Klajner je ukazala i na problem onih zastupnika koji zastupaju više manjina, a u praksi se u najvećoj mjeri ograničavaju na svoju manjinu.

Vijeća

Govoreći o dubinskom istraživanju izbora za vijeća nacionalnih manjina, S. Tatalović je iznio šokantne rezultate da oni koji sjede u vječima ne znaju što je njihova funkcija, a oni koji znaju demoralizirani su jer nemaju uticaj na donošenje odluka u tijelima samouprave. Pitajući se da li postojeći politički model dugoročno vodi u getoizaciju i time se političke stranke oslobađaju odgovornosti, on se založio da se u ovom mandatu – budući da zbog starosne strukture vijeća ne mogu sagledavati budućnost mladih, radno aktivnih ljudi – raspravi održivost modela u interesu fokusiranja na stvarne probleme. Naglašavajući da je neosposobljenost vijeća posljedica činjenice da nismo posvetili dovoljno pažnje edukaciji vijeća, A. Tolnauer je iznio podatak da je obrazovanost članova vijeća u prosjeku osnovna škola, istakao da vijeća (osim srpske, talijanske i češke manjine) gotovo ništa nisu napravila kad je riječ o pokretanju pitanja na lokalnoj razini, te ustvrdio da često udruge odgovaraju vječima a ne obrnuto, što nije stvar needuciranosti nego parcijalnih interesa.

Jezik

Ističući da je Evropa multilingvistički kontinent na kom postoji 275 jezika, M. Klajner je podvukla da oni postoje samo ako ih neko govori, te je stoga pravo na pristup medijima na jezicima manjina jedno od temeljnih prava manjina. Na pitanje: „Što bi trebala biti emisija za nacionalne manjine?“, A. Tolnauer je decidirano odgovorio: „Emisija na jeziku i pismu manjina!“, a S. Tatalović, govoreći o javnoj televiziji, kazao je kako bi napokon trebalo uvesti emisije na manjinskim jezicima.

Identitet

Ne sporeći da pripadnici manjina treba da imaju svoj identitet, S. Tatalović je rekao da država to može i ne mora pomagati, ali je naglasio da bi bilo katastrofalno i za manjine i za državu ako bi se dugoročno plaćalo da bi neko bio pripadnik manjine, jer to treba biti proces u kome će se ljudi, ako žele imati svoj identitet, udruživati i financirati programe koji će ga čuvati.

Imigranti

Ustvrdivši da se diskriminacija i predrasude okreću prema imigrantima, a da su nacionalne manjine već prihvaćene, M. Klajner je navela da zemlje Z. Evrope sad rade integracijske programe koji se odnose prvenstveno na imigrante, a A. Petričušić postavila je pitanje što ćemo raditi kada nam dođu imigranti s istoka, kojima je Hrvatska samo usputna stepenica, i hoćemo li onda kriviti imigrante za sve probleme?

Govor mržnje

Da je taj govor moguć i u zemljama zapadne demokratije, M. Klajner je pokazala na primjeru uglednog tamošnjeg lista koji se otvoreno zapitao kako osoba – koju im Vijeće Evrope šalje iz zemlje koja se ne može pohvaliti tolerancijom prema manjinama – može suditi o njihovom odnosu prema manjinama, a radilo se o sveučilišnom profesoru koji nije bio član državne uprave.

Komercijalizacija

Ustvrdivši da je – ako vodimo politiku integracije manjina u hrvatsko društvo – jedan od osnovnih načina da se to postigne njihovo objektivno predstavljanje, A. Tolnauer je zaključio da stoga moramo „proizvoditi“ vijesti o manjinama da bi ih mediji pratili. No, on je odmah napomenuo – budući da je „televizija postala oglašivač, a novine leci!“ – da se u privatnim medijima manjine ne mogu probiti jer nisu kategorija koja bi dizala nakladu!

Govoreći o medijskom praćenju ostvarivanja prava manjina, i S. Tatalović je istakao problematičan pristup manjina medijima. Protiveći se komercijalizaciji manjinske scene, S. Tatalović je naglasio da nije svrha samo puko privlačenje pažnje medija, već da se putem javnog medija upozna kako zapravo žive manjine, jer pripadnici manjina ne žive samo svoj „manjinski život“; naime, sprovedena istraživanja su pokazala da, ukupno gledajući medijsku scenu, ona ni približno ne omogućava da se upoznaju nacionalne manjine! Istakao je da privatni mediji prikazuju manjine iz negativne perspektive, što samo pokazuje da se ne zastupa javni interes nego interes privatnih vlasnika koji žele da se manjinske teme koriste za podizanje tiraža odnosno razine gledanosti, a što je više nego uvjerljivo pokazao u svom izlaganju i I. Kanižaj nizom primjera iz vrlo reprezentativnih nemanjinskih glasila.

Zoran Drašković

Generalni sekretar Matice crnogorske povodom prijedloga o objedinjavanju akademija

VOLIO BIH DA IMAMO AKADEMIJU ZA POŠTOVANJE

– Bojim se da će objedinjena akademija (p)ostati više teatar taštine i nacionalne isključivosti nego krov crnogorske nauke i umjetnosti – izjavio je Pobjedi sekretar Matice crnogorske Marko Špadijer, povodom usvajanja Prijedloga zakona o objedinjavanju akademija CANU i DANU. On smatra da su naponi ministarke nauke Sanje Vlahović i Vlade da se napravi pomak u naučnoj politici za pohvalu, ali je, kaže, skeptik kada je riječ o konačnom ishodu:

– Nijesam siguran da je to najbolji put da se „prevaziđu podjele“ i objedine crnogorski naučni kapaciteti time što će se stvoriti krovna institucija u vidu državne akademije. Skeptik sam prema solidnosti nove kuće, koja se gradi od krova, i to od starog i upotrebljavanog materijala.

Naš sagovornik smatra da rezultati referenduma, državna suverenost i evropski put koji je pred Crnom Gorom obavezuju na kritički, pa i radikalniji prilaz naučnoj politici i položaju institucija.

– Nema jasne strategije naučnog i kulturnog razvoja koji bi polazio od potreba Crne Gore u budućnosti, gdje bi se definisali evropski naučni kriterijumi, reformisalo školstvo, opremili naučni instituti i osposobili da participiraju u razvoju Crne Gore u svim oblastima i učestvuju u evropskim istraživačkim projektima. Zato ostaje jalova hijerarhija titula i zvanja koja ne otvara prostor za najsposobniji dio društva – ocjenjuje Špadijer i dodaje kako država u najvećoj oskudici daje desetine milona eura za zgradu i apanažu članovima Akademije.

– Drago mi je da se nauka bolje vrednuje. Međutim, naš akademijski naučni potencijal ne može to uzvratiti Crnoj Gori. Kao što vidimo, veoma su glasni u odbrani svojih privilegija. Gdje su privilegije u prvom planu bojim se da će glavnu riječ voditi skupina ladoleža, koja će i ono malo aktivnih i pravih stvaralaca iz svojih redova i onih dolazećih sputavati svojom pizmom i zavidljivošću. Zbog toga nijesam za sinekure i stečena prava, već za konkurenciju, za projekte i javno izlaganje i vrednovanje rezultata – objašnjava on.

On ocjenjuje kako su proteklih dana u razmjeni optužbi rukovodstva dvije akademije suštinski malo govorila o naučnom napretku Crne Gore, ali smo zato imali priliku da vidimo njihove lične računice, težnje za privilegijama, zvučnim titulama sa mjesečnim nagradama koje sakrivaju iza retorike o važnosti, autonomiji i procedurama. Malo ko je spreman da se bori za suštinske promjene – konstatuje Špadijer.

Kada je o članovima CANU i DANU riječ, on kaže da poštuje rezultate pojedinaca iz jedne i druge akademije, ali ne misli da su najreprezentativniji sublimat naučnog kapaciteta, intelektualnog i umjetničkog dometa Crne Gore.

– CANU brani svoja kanonska prava, nastojeći da održi ekskluzivitet i privilegije kao da se ništa u društvu i državi Crnoj Gori nije promijenilo, niti što treba da se mijenja. Ne želeći da ukazujem prstom na sve akademike CANU, mislim da je ova institucija dužna da objasni svoj odnos prema sopstvenoj prošlosti i svoje namjere prema budućnosti. Ne sjećam se da se kritički osvrnula na period kad su njeni članovi predlagali da se pripoji SANU, kada je međunarodnu saradnju svela na bratimljenje sa akademijom sa Pala, kada su pod njenim krovom govorili da je laž i obmana napad na Dubrovnik, kada je pola milenijuma crnogorskog štamparstva slavila kao jubilej srpske kulture... CANU je dužna da objasni zašto nije stala iza projekta obnove crnogorske države, crnogorske kulture, imenovanja crnogorskog jezika... Mislim da se ova i sve druge institucije crnogorskog društva moraju vratiti na lekciju nedavne istorije i sopstvene prošlosti kako bi zavrijedili zakonom utvrđenu poziciju – smatra Špadijer.

– Dukljanska akademija nastala je kao naučni pokret otpora. Bila je prisutna u društvu više političkim aktivizmom i javnim zalaganjem za crnogorsku emancipaciju i nacionalno samopoštovanje nego organizovanom naučnom djelatnošću. Ona je, lišena društvene pomoći, zapala u apatiju, a svoju djelatnost svela na povremene skupove i javne manifeste. Nije pokazala sposobnost da ponudi društvu alternativne i moderne ideje za naučni razvoj, već se privatizovala, a većina njenih članova izrazila spremnost da prihvati sinekure pristupanjem CANU izborom ili imenovanjem – kaže Špadijer.

Prvi čovjek Matice crnogorske kaže da lično veoma malo drži do titula, medalja, nagrada, položaja i zvanja. Smatra da je Crnoj Gori neophodna akademija za poštovanje, ali da za članstvo u takvoj instituciji nemamo mnogo kandidata.

– Pristalica sam institucija kao infrastrukture za održavanje vitalnosti i vrlo jasne personalizacije njihovog autoriteta. Državne akademije kao proizvod kompleksa vlasti prema seniorima sa titulama i zvanjima i sujete onih koji svoju političku nemoć kompenziraju naučnom karijerom i navodnom autonomijom, prije ili kasnije postaju zatvorene institucije koje održavaju važnost pripadnošću umišljenoj kasti, vrše opsjenu prostote i opstruiraju naučni dinamizam. Previše smo mali i previše dugo na društvenoj sceni da ne bismo znali koliko ko vrijedi. Volio bih da imamo akademiju za poštovanje, koja bi bila sastavljena od najuglednijih stvaralaca dokazanog znanja, vrijednog djela, talenta, mudrosti, odvažnosti, iskustva, morala i nekalkulantskog patriotizma, koji su zaslužili da ih nacija sluša iz poštovanja. Takvih, mislim, nema više od desetak u Crnoj Gori – ocjenjuje Špadijer.

D. Šaković

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 12. decembar 2011. godine)

ANDREJU NIKOLAIDISU URUČENA EVROPSKA NAGRADA

Evropska nagrada za književnost uručena je u ponedjeljak uveče na svečanoj ceremoniji u Briselu ovogodišnjem dobitniku iz Crne Gore, piscu Andreju Nikolaidisu. Priznanje koje je dobio za roman „Sin“ uručio mu je ministar kulture u Vladi Crne Gore Branislav Mićunović.

– Kažu da nagrade služe da razmaze i korumpiraju autora. Vjerujem da je to smislio neko ko nikad nije dobio nagradu i osjećam se vrlo opasno sada kad sam napokon korumpiran – kazao je Andrej Nikolaidis za Pobjedu nakon uručjenja nagrade.

On se posebno zahvalio izdavaču Miloradu Popoviću, koji je na čelu Otvorenog kulturnog foruma, nacionalnom žiriju, kao i Evropskoj komisiji koja je omogućila čitav taj događaj.

– Ovo su važni koraci jer je Crna Gora članica programa „Kultura 2007-2013“ iz kojeg se finansira ova nagrada. Andrej Nikolaidis je prvorazredan predstavnik mlade i srednje generacije brojnih pisaca u Crnoj Gori i ovakva priznanja satisfakcija su za odlučne korake piscima, izdavačima i Ministarstvu kulture – kazao je za Pobjedu ministar Mićunović.

Evropska nagrada za književnost ustanovljena je 2009. godine, koja je proglašena Evropskom godinom kreativnosti i inovacija. Nagrada ima za cilj promovisanje stvaralaštva i raznolikosti evropske savremene književnosti, kako bi se podstakla cirkulacija književnih djela širom Evrope. Članstvom u programu „Kultura 2007 – 2013“ zemlje stiču pravo učešća u Evropskoj nagradi za književnost. U skladu sa propozicijama Crna Gora je jedna od zemalja koja je izabrana za učešće u dodjeli Evropske nagrade za književnost. Nakon nominacije i selekcije objavljen je pobjednik, Andrej Nikolaidis za roman „Sin“. Zvanično predstavljanje pobjednika iz svih zemalja upriličeno je na ovogodišnjem Frankfurtskom sajmu knjiga.

R.K.

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 29. novembar 2011. godine)

PREDSTAVLJENA POEMA „OREVUAR MONTENEGRO“

Sretan spoj poezije, prevodilaštva, slikarstva, muzike i štamparstva riječi su kojima se adekvatno da opisati dvojezično, crnogorsko-francusko, izdanje poeme „*Orevuar Montenegro*“ crnogorskog pjesnika Ratka Vujoševića koje je predstavljeno u prostorijama Matice crnogorske.

– Ratko je mlad otišao iz života, ali je uspio da stvori veliko poetsko djelo. U njemu se zgusnula suština crnogorske istorije i čovjekove slobode, sve što se ima reći on je sintetisao modernim poetskim iskazom koji nosi sve vrijednosti naše poetske tradicije – kazao je predsjednik Matice crnogorske Branko Banjević

O Vujoševićevom djelu govorili su i urednik izdanja „*Orevuar Montenegro*“ Novica Samardžić, književnik Borislav Jovanović i prevodilac Kolja Mićević. Kazano je da prevod poeme „*Orevuar Montenegro*“ na francuski jezik ogromne pjesničke i kulturne tradicije, otvara novi prostor za komunikaciju i razumijevanje našeg stvaralačkog bića i kulture.

– Takvi poduhvati nam trebaju i zato što se Crna Gora vraća na evropski put i mora da nadoknadi to što je decenijama zapostavljala strateške interese, najčešće zbog odsustva samosvijesti i vjere u sopstvene vrijednosti – kazao je Novica Samardžić.

Devedeset i sedam stihova poeme Ratka Vujoševića, književni kritičar Borislav Jovanović tretirao je kao unikatnu recepciju crnogorskog i ljudskog univerzuma.

– Pjesma „*Orevuar Montenegro*“ je najparadigmatičnija crnogorska nostalgija nastala na crnogorskom jeziku. Ona je šiknula kao gejzir iz tipičnog crnogorskog povijesnog, nacionalnog i čitalačkog iskustva, inicirana kontekstom sopstvenog vremena i predosjećanja kako etički imperativ življenja, kao najveći ideal, odlazi u nepovrat – naglasio je Borislav Jovanović.

Svjedočeci pred poštovaocima poezije Ratka Vujoševića o iskustvu prevođenja poeme „*Orevuar Montenegro*“ Kolja Mićević je kazao da se „radi o apsolutno savršenom djelu“.

– Iz stiha u stih, od početka do kraja, Vujoševićevo djelo je izvedeno sa savršenstvom koje se ne osjeća i nimalo ne smeta prevodiocu ali ga bavezuje – kazao je Mićević.

U prostorijama Matice crnogorske specijalno za sinočnju promociju dvojezičnog izdanja „*Orevuar Montenegro*“ izloženo je 16 crteža akademika Rajka Todorovića Todora, koji su nastali kao omaž poeziji Ratka Vujoševića. Crteži su dio bibliofilskog izdanja Matice crnogorske, koje je grafički oblikovala Ana Matić. Poema „*Orevuar Montenegro*“ štampana je u 99 numerisanih i 500 tiražnih primjeraka.

V. S.

(Dnevni list *POBJEDA*, 15. decembar 2011. godine)

CRNOGORSKO VEČE DRUŠTVA „MORAČA“ KRANJ

I ove godine je, po tradiciji, 10.12.2011. Crnogorsko društvo „Morača“ Kranj organizovalo druženje sa zabavom i večerom za članove društva i goste. Velika dvorana poznatog restorana je bila puna. Kao gosti su bili prisutni predstavnici ambasade Crne Gore u Sloveniji, vojni ataše gospodin Keković sa suprugom i gradonačelnik Kranja gospodin Mohor Bogataj sa suprugom. Gospodin Bogataj je veliki prijatelj društva „Morača“ i Crne Gore.

Predsjednik Društva „Morača“ Čedo Đukanović je pozdravio prisutne i predstavio rad društva u 2011. godini koji se odvija po sekcijama a onda su društvo pozdravili gospodin Keković i gospodin Mohor.

Potvrdili smo i dva nova člana: Crnogorku koja živi u Ankaranu i drugog člana ,suprugu gradonačelnika Kranja, doktoricu Branku, porijeklom Crnogorku.

Čula se crnogorska pjesma i igralo se crnogorsko kolo do ranih jutarnjih časova.

Momo Savović

FORMIRANA DIREKCIJA ZA DIJASPORU

Pri Generalnom direktoratu za konzularne poslove i dijasporu Ministarstva vanjskih poslova formirana je Direkcija za dijasporu, na čije čelo je postavljen publicista i dugogodišnji istraživač prilika u Južnoj Americi Gordan Stojović. Ta informacija potvrđena je „Vijestima“ iz MVP-a, a cilj formiranja je primjena Strategije i Akcionog plana o saradnji sa dijasporom, dok će jedan od prvih zadataka novog tijela biti prikupljanje podataka o Crnogorcima koji žive širom svijeta. „Želimo da napravimo tu evidenciju, ali ne samo o onima koji u ovom trenutku žive van Crne Gore, već da pratimo i generacijske migracije, koje su se dešavale u prošlosti usljed različitih razloga. Pored baze podataka, Direkcija će ojačati vezu između Crne Gore i Crnogoraca koji žive širom svijeta. Želimo da naši ljudi u dijaspori budu naši najbolji ambasadori. Takođe, među našim ljudima širom svijeta ima i mnogo uspješnih na različitim poljima – u politici, nauci, biznisu, što će ojačati vezu Crne Gore sa zemljom u kojoj takvi stručnjaci žive“, saopšteno je „Vijestima“ iz MVP-a.

Iz tog resora je naglašeno da je to pionirski posao, ali da je na čelu Direkcije „čovjek koji mnogo zna o dijaspori, posebno o našim ljudima u Južnoj Americi“.

Na pitanje što će biti sa Centrom za iseljenike, iz MVP-a su odgovorili da će se ubrzo odrediti model rješavanja tog pitanja:

„Već ćemo vidjeti da li će to biti centar ili će biti transformisan u agenciju. U svakom slučaju, to će biti mehanizam kroz koji ćemo sprovoditi predviđene aktivnosti“.

U Ministarstvu ističu da su zadovoljni kursom crnogorskog jezika koji je u argentinskoj pokrajini Čako držala profesorica Tanja Sekulić, doktorant na Sorboni, i ističu da slične zahtjeve dobijaju i iz drugih država u kojima ima Crnogoraca. U Argentini danas živi više od 30.000 potomaka crnogorskih iseljenika.

Gordan Stojović je crnogorskoj javnosti poznat kao predani istraživač istorijskih, migracionih i društvenih kretanja Crnogoraca u Južnoj Americi. Iz te oblasti objavio je nekoliko značajnih radova koji su objavljeni u mnogim domaćim i stranim publikacijama i onlajn medijima. Stojović je saradnik više asocijacija, fondacija i biblioteka u SAD i Argentini.

(Izvor: www.vijesti.me)

ŠKOLA „CRNA GORA MOJA POSTOJBINA“ U LOVĆENCU

U Lovćencu je u nedjelju, 27.11.2011. godine, u organizaciji Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš“, u saradnji sa Centrom za iseljenike Crne Gore, Zavodom za školstvo Crne Gore i Ministarstvom prosvjete i sporta Crne Gore počela sa radom Škola: „Crna Gora moja postojbina“.

Školu je svečano otvorio Nenad Stevović predsjednik UCS „Krstaš“, a 25-oro djece iz Lovćenca i Feketića je preuzelo knjige koje je obezbijedio Centar za iseljenike Crne Gore.

U školi će se na fakultativnoj nastavi izučavati predmeti: Istorija Crne Gore, Geografija Crne Gore, Crnogorska književnost, Crnogorski jezik, Kulturna baština Crne Gore i Muzička kultura Crne Gore. Nastavu će izvoditi profesor književnosti Aleksandra Vučinić i profesor razredne nastave Gordana Krivokapić. Nastava će se odvijati vikendom u blokovima od po dva časa dnevno. Škola će trajati ukupno 40 dana, odnosno 40 puta po dva časa.

Na kraju škole učenici će dobiti diplome, a najbolji među njima vrijedne nagrade.

Nastava će se održavati u renoviranim i za tu priliku osposobljenim prostorijama Crnogorskog kulturnog centra u Lovćencu.

(Press služba „Krstaš“, 28.11.2011.)

U broju 70 čitaoci „Glasnika“ mogli su da pročitaju „jednu manje poznatu stranicu života“ svjetski poznatog slikara Dimitrija Popovića iz njegovih dječaćkih dana na Cetinju. U broju 71 saznali su kako je proteklo veče u Europskom domu u Zagrebu, gdje je predstavljena knjiga „Smrt Danila Kiša“ gospodina Popovića, koju su objavili V.B.Z. d.o.o. Zagreb, Skaner studio d.o.o. Zagreb i Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske. U ovom broju čitaoci će imati zadovoljstvo da pročitaju tekst o toj njegovoj zbirci kratkih proza, čije je prvo izdanje iscrpljeno. Sa zahvalnošću ističemo da nam je osvrt na knjigu „Smrt Danila Kiša“ ljubazno uputio gospodin Vlatko Simunović, književni kritičar koji je nedavno proglašen najboljim novinarom POBJEDA, a u povodu njenog 67. rođendana. (Taj osvrt POBJEDA je objavila 17.9.)

NEOGRANIČENA MOĆ SVIJESTI I ŽIVOTA

Salmanu Ruždiju pripisuje se definicija – svaki pisac može biti srećan ako uspije stvarni događaj da pretoči u fikciju. Ako to odista jeste tako, Dimitrije Popović je srećan čovjek. Knjigom pripovjedne proze „*Smrt Danila Kiša*“ demonstrirao je kako se od onoga što je umjetnik doživio može napraviti velika literatura.

Dramatične igre

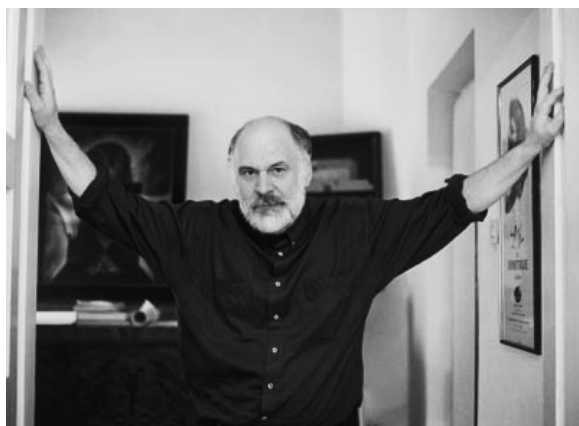
Mnoga razdoblja naših života bila bi zaboravljena da ih Dimitrije Popović od zaborava nije otrgao svojim pričama. Njegova je emocija podsticajna. Ispričao nam je naše sudbine, lokalne porodične drame. Uz njegovu podršku shvatićemo kako su opklade bile važnije od života, kako su listale i sušile se divlje loze, kako su umirali i znavali se otuđiti Crnogorci.

Prozu Dimitrija Popovića karakterišu dramatične igre ljudskih naravi i životnih situacija u koje su ljudi bačeni, suptilni opisi, melanholija koja odzvanja u zonama sukoba naravi i okolnosti. Kada tim kvalitetima dodamo čvrstu humanu potku i fantastično majstorstvo kojim Popović gradi svoje umjetničke tvorevine – sve to govori o umjetnosti i umjetniku prvoga reda. Prozni tekst Dimitrija Popovića treba shvatiti kao formu života umjetnika, koji je došao do zaključka da su život i umjetnost u podjednako mjeri pitanja stvaralaštva.

Njegovi su ciljevi jasni. U životu – ispuniti golo bitisanje punoćom ljudskih odnosa. U umjetnosti – bezobličnim, mrtvim materijalima dati savršenstvo oblika i lakoću pokreta, složiti mrtve boje u živi odnos, svakodnevnim riječima dati sudbina značenja.

Sudbina i komentari

Metaforične i metafizičke vizije Dimitrija Popovića u funkciji su odgonetanja suštine svijeta i odgovora na pitanje – iz kog izvora i u kakvu nam je svrhu dat dar života. Predmet njegove proze je život kao beskrajno složen splet okolnosti i ljudskih osjećanja. Svaki pokušaj uobličjenja života predstavlja napor čiji je značaj sudbinski i nosi u sebi odsudno pitanje uspjeha i promašaja, života i smrti. Junaci proze Dimitrija Popovića su manje-više obični ljudi zatečeni u srazmjerno neobičnim i/ili tragičnim situacijama koje ih preobražavaju do te mjere da na koncu ni sami nijesu sigurni da li su zaista toliko obični koliko su nekada mislili. Pod uslovom da uopšte prežive. Mada je koncept te proze, sa izuzetkom nekoliko ostvarenja sa aromom novele, koncept kratke priče, a to znači odsustvo sindroma najvažnije rečenice. U knjizi „*Smrt Danila Kiša*“ postoji jedna rečenica koju treba imati na umu kad god počinjete da čitate novu priču Dimitrija Popovića, kad god majstor počne da odmotava klupko nečije sudbine. Ta rečenica glasi: Šta će učiniti sa svojom slobodom, šta će sloboda učiniti sa njim?

DIMITRIJE POPOVIĆ

VERONIKIN RUBAC (1996)
SMRT U SLIKARSTVU (2001)
PRIČE IZ ARKADIJE (2005)
CORPUS MYSTICUM (2007)
RASPEĆE STRASTI (2008)
BLUD I SVETOST (2010)
SMRT DANILA KIŠA (2011)

SMRT DANILA KIŠA

Portret mlade žene	Natalija
Rajska ptica	Putovanje
Raspop	Samac
Hermafrodit	Arkandeo
Bijeli jorgovan	Divlja loza
Smrt Danila Kiša	Oklada
Priča o priči	Porodaj
Osveta	

Smrt i život

Šta god sa slobodom i svojim životom učinili, junacima priča Dimitrija Popovića sudbinski je namijenjeno stradanje. Četrnaest je priča u knjizi „*Smrt Danila Kiša*“. Devet kao razrješenje konflikta imaju smrt junaka. Smrt je i u njenom naslovu. Ipak, posljednji narativ među koricama ove knjige dat je naslovom „*Porodaj*“, a posljednja riječ koju Dimitrije Popović ispisuje u svom novom rukopisu je riječ – život. Nije se to dogodilo slučajno. Objašnjenje postoji u stožernoj priči. Razgovarajući o Sioranu, Dimitrije Popović i Danilo Kiš dotaknu se teme smrti.

Kiš kaže: „Siorana sam nekada jako volio, ali danas više želim slušati nekoga tko će mi govoriti kako je život lijep“.

Na kraju puta, pisac „*Grobnice za Borisa Davidoviča*“ filozofa koji sa gnušanjem odbacuje život i smatra ga besmislenim podređuje pjesniku koji se raduje svakom novom danu.

Zato knjigu u čijim temeljnim tačkama ima erupcije smrti i nasilja Dimitrije Popović zatvara pričom „*Porodaj*“ i zvjezdanim zborom koji slavi nastanak novog života. Čini to zato što vjeruje da možemo produžiti da živimo, zato što nakon svih orgija smrti na njegovim platnima shvata da je život najvrednija stvar od svega o čemu nešto znamo. Zato što je gledajući zlu i smrti u oči spoznao da je pogrešno odreći se života sve dok je makar kap njegovog svijetla ostala u čaši. Mada su priče Dimitrija Popovića tjeskobne nositeljice tragičnog osjećaja života i nesumnjivo jesu pustolovne i sumorne, vjerujem da izražavaju vjeru da umjetnost stvara život. Neograničena moć svijesti i života prožimaju životno i umjetničko hodočašće Dimitrija Popovića. U potrazi za izgubljenim vremenom napisao je sjetnu knjigu. Vrijeme u kojem je rođena njom će se ponositi.

Vlatko Simunović

Iz našeg 67. broja čitaoci su saznali da je Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba započelo znanstvenoistraživački projekt „Hrvatski državni arhiv o Sekuli Drljeviću“. Rezultate cijelog projekta trebalo bi objaviti u posebnoj publikaciji, a u „Crnogorskom glasniku“ će, u nastavcima, biti objavljeni dijelovi feljtona u kojem gospodin Željko Karaula – doktorand povijesti na Hrvatskim studijima u Zagrebu i rukovodilac tog projekta – na popularan način prikazuje političke i kulturne veze dr. Sekule Drljevića sa Zagrebom i Hrvatskom.

Željko Karaula

Dr. SEKULA DRLJEVIĆ – PRILOZI ZA BIOGRAFIJU OBZORI HRVATSKO-CRNOGORSKIH VEZA (IV DIO)

Sekula Drljević u borbi za identitet Crne Gore i crnogorski federalisti 1919.-1925.

Crna Gora je ušla u jugoslavensku državnu zajednicu s naglašenim očekivanjima da će u njoj riješiti svoja «životna» pitanja s iluzijom o blagostanju srazmjerno veličini i snazi nove jugoslavenske države. Prema Rastoderu: «Dojučerašnje državne granice, koje su se mogle vidjeti sa Lovćena, pomjerene su za običnog čovjeka u teško pojmljivo prostranstvo nekoliko desetina puta veće od Crne Gore. Ta činjenica je vizionarima i optimistima podsticala iluziju o neslućenim mogućnostima nove države, u kojoj Crnu Goru očekuje blagostanje primjereno njenim «zaslugama» i «slavi» i brzo rješavanje svih njenih životnih pitanja.» No, iluzije će se vrlo bolno početi razbijati jer je beogradski centar počeo posve marginalizirati ulogu Cetinja u stvaranju Jugoslavije. Po paroli «Ko je više doprinio nacionalnoj stvari, taj će više dobiti», Crnoj Gori se nije počela osmijehivati sreća koju je očekivala od «beogradske braće». Već su i prvi crnogorski delegati u Privremenom narodnom predstavništvu u Beogradu 1919. primljeni hladno od dvora Karađorđevića. Takav stav i centralistički odnos Beograda prema Crnoj Gori «koja to nije zaslužila» prisililo je i vođu delegacije i glavnog pokretača «ujediniteljskog srpskog pokreta» u Crnoj Gori Marka Dakovića da podnese ostavku i potpuno se povuče s političke scene (vratio se tek 1941., postajući ministar bez portfelja u vladi generala Simovića, da bi nesretno poginuo u zrakoplovnoj nesreći iznad Atene.). No, to nije pokolebalo «ujedinitelje» da i dalje ostanu vjerni Beogradu.

U takvoj situaciji kada i «ujediniteljska elita» u Crnoj Gori loše stoji, kako tek prolaze one skupine i pojedinci koji tada počinju javno oponirati Beogradu i njegovoj centralističkoj politici?

Nakon što mu je onemogućeno da otvori odvjetničku kancelariju u Crnoj Gori iz viših beogradskih krugova (po Radojeviću od strane Koste Timotijevića, ministra unutrašnjih poslova), banska vlada u Zagrebu (*kao svojevrsni alternativni centar*) odobrila je njegov zahtjev za bavljenjem odvjetništvom u Zemunu, krajem 1919. godine. Razlozi odbijanja i bojazni centralističkih vlasti zbog povratka Drljevića u Crnu Goru bili su u tome što je Drljević kao bivši ministar u više crnogorskih vlada od sada tretiran kao političar koji je ostao odan dinastiji Petrović-Njegoš, i imao određeni utjecaj na zbivanja u Crnoj Gori. Odvjetništvo je tada pružalo određenu nezavisnu poziciju od države i mogućnost nesmetanog bavljenja politikom. Uostalom dobar dio političkih lidera na jugoslavenskoj političkoj sceni bili su po profesiju odvjetnici (npr. s hrvatske strane A. Trumbić, V. Maček, A. Pavelić). Sama lokacija Zemuna gdje je otvorio svoju kancelariju omogućavala je Drljeviću da pažljivo prati i održava kontakte u beogradskoj prijestolnici. Drljević tada počinje da djeluje na tri kolosijeka. Uz svoju odvjetničku djelatnost počinje se angažirati u osnivanju stranke crnogorskih federalista (1919.) i u novinskim polemikama. Kao jedan od osnivača stranke federalista ubrzo postaje i svojevrsni stranački ideolog i tumač njezina programa, što su mu mnogi u stranci ubrzo i priznali. Kakva je bila po svom političkom profilu stranka crnogorskih federalista kojoj je i Drljević bio jedan od osnivača i vođa?

Mladi Drljević u I. svjetskom ratu
(Izvor: <http://www.yatedo.com/>)

djelovanja federalisti su više «briga» policijskih organa nego političkih protivnika. Vrlo dugo, sve do 1925. režim je nasilnim sredstvima onemogućavao konstituiranje stranke, pokušao je i atentat na S. Drljevića, vršena su razna nasilja nad njezinim pristašama, te zbog toga stranka nije mogla sudjelovati na parlamentarnim izborima 1920. godine. Prvi put su sudjelovali na izborima 1923. godine kada su osvojili dva mandata. Tek 1924. godine uspjeli su pokrenuti svoj list «Crnogorac» pod uredništvom Špire Radovića. Time se jaz i netrpeljivost između federalista i Beograda sve više povećavao.

CRNOGORAC

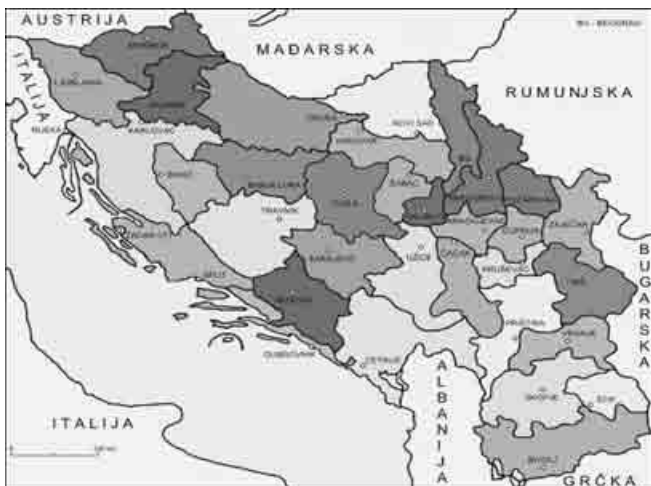
Crnogorac je bio politički tjednik crnogorskih federalista (Crnogorska stranka). Prvi broj je izašao 27. prosinca 1924. godine, a zadnji 8. rujna 1927. Izašlo je ukupno 43. brojeva, s time da list nije izlazio u razdoblju od kolovoza 1925. do srpnja 1927. godine. Vlasnik i glavni urednik lista bio je Špiro Radović, umirovljenik iz Podgorice. Godine 1924.-1925. list je izlazio pod podnaslovom «Nedjeljni politički list», da bi tek 1927. dodao u nastavku «organ Crnogorske stranke». List je tiskan u tiskari «Štamparija Ujedinjenje», a zatim u «Štamparija Stanka Miličkovića» obe tiskare iz Podgorice. *Crnogorac* je bio tipično stranačko glasilo koje je prenosilo ideologiju crnogorskih federalista, režimu nepoćudne stranke, te njihovo gledanje na ukupnu političku, gospodarsku i kulturnu situaciju u Crnoj Gori, tako i u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. List je često bio na udaru beogradskog režima koji ga je na svaki način želio onemogućiti u njegovom propagandnom djelovanju u Crnoj Gori. Sve te teškoće uvjetovale su njegovo relativno brzo gašenje. Usprkos tome *Crnogorac* je odigrao važnu ulogu u osvajanju tri zastupnička mandata za federaliste na izborima 1925. godine, čime su federalisti tada postali najjača stranka u Crnoj Gori.

Crnogorski federalisti (CFS) kao jedina autohtona crnogorska stranka, za razliku od ostalih stranaka u Crnoj Gori koje su bile samo beogradske filijale svojih stranaka, zalagala se za ravnopravnost i autonomiju Crne Gore u jugoslavenskoj zajednici. U programu stranke postojala su određena liberalna načela, koja ipak nisu bila dovoljno snažna, te je prevladavala crta autoritarnosti i «mitologije prošlosti» posebno vladavine knjaza, kasnije kralja Nikole Petrovića. Čelnici stranke nastojali su da predstave ciljeve stranke kao dio naprednih stremljenja ka decentralizaciji/ federalizaciji države i pravednoj raspodjeli dobara među jugoslavenskim narodima. Oni problem Jugoslavije, kako je u svom govoru u Narodnoj skupštini izjavio jedan od vođa federalista Mihajlo Ivanović, nisu vidjeli (*sve do druge polovice 30-ih godina*) u nacionalnim ili vjerskim suprotnostima (*i sami su se smatrali pripadnicima srpskog naroda*) već prvenstveno u borbi između «reakcionarnog centralizma i naprednog puta k federalizaciji i decentralizaciji države». U prvoj fazi svog

Politička elita okupljena u CFS nesumnjivo je bila konzervativnog porijekla, kako po ideologiji tako i po «biologiji». Prema Rastoderu federalističku elitu su sačinjavali visoki državni službenici iz vremena Kralja Nikole (od 22 člana Glavnog odbora šestorica su negdašnji ministri, a pridodamo li im R. Popovića i P. Plamenca, koji su takođe u stranci, dobivamo «čitavu jednu bivšu vladu»).

Tu se nalazio veći broj bivših crnogorskih časnika koji su se tada, kao i njihovi politički drugovi nalazili u mirovini. Visokog ili srednjeg sloja građanstva (trgovca ili drugih pripadnika gospodarske elite) kao i predstavnika akademskih elita kod federalista gotovo da nije bilo. U suštini, socijalna osnovica federalista bila je znatno uža od njihovih glavnih rivala Demokratske i Radikalne stranke. Prema Rastoderu: «Bez oslonca u državnom aparatu, sa statičnom strukturom, uz okrenutost selu i seljacima (jer su se među usku crnogorsku građansku elitu teško probijali), crnogorski federalisti su u suštini pripadali konzervativnom političkom sloju sa uskom intelektualnom bazom, koja nije omogućavala neophodno podmlađivanje, bez obzira na kasnije postojanje studentskog

federalističkog kluba», na čijem osnivanju je upravo Drljević intenzivno radio (*i u Zagrebu je osnovan takav klub nešto kasnije*). Treba spomenuti da usprkos nazivu (*federalistička stranka*), sama stranka imala u sebi nesumnjivo elemente federalizma, ali i tajnog separatizma, odnosno želje za odvajanjem Crne Gore od Jugoslavije, s oslanjanjem na Italiju i savojsku dinastiju. Te dvije struje u vrhovima crnogorske federalističke elite (*ponekad je jedna struja bila jača, ponekad druga ovisno o političkim okolnostima*) trajat će sve do sloma Jugoslavije u kratkotrajnom travanjском ratu 1941. da bi tada došlo do klimaksa, odnosno prelaska federalista u «suverenističke i kolaboracionističke veze s talijanskim okupatorom». No, o tome nešto kasnije.

Podjela Jugoslavije na oblasti (1922)

Slavena i prirodi centralizma. U svom članku navodi da je sada princip etničkog jedinstva pretvoren u političku teoriju centralizma, a to «će reći hegemonizma i eksploatacije» koji nužno prelazi u imperijalizam. Prema njegovim riječima «centralizam u našoj državi to je vuk u torini.» Već u svojim prvim člancima Drljević se žestoko obračunava s postojećim političkim poretком koji počiva na centralističkoj ideji uređenja države.

Polemizirajući sa *Trgovinskim glasnikom* Drljević iznosi mnoštvo navoda braneći svoju politiku, politiku kralja Nikole i službenog Cetinja prije Prvog svjetskog rata. «Zar nije Cetinje bilo jedini nosilac naše državne ideje u vremenima kada Srbije pod posljednja dva vladara iz dinastije Obrenovića bijaše svojoj spoljnoj politici dala pravac onako odlučno neslavenski? (...) Zar ne zna Trg. Gl. da je Beograd za zaštitu svoje dinastije pravio tajne konvencije sa neprijateljima Slavenstva, a ne Cetinje?» Drljević dalje ističe da on nikada nije pokušavao «dokazati da Cetinje nije sastavni dio Srpstva», kako su mu neki pokušavali imputirati nego samo «neki odvojen centar van njega.» Uglavnom Drljević pokušava dokazati da je i Cetinje bio centar za okupljanje srpskog i drugih južnoslavenskih naroda, a ne samo Beograd i da mu tu ulogu nitko ne može osporiti. Također je branio i časnu ulogu koju je Crna Gora odigrala u balkanskim ratovima odgovarajući na napade *Samouprave*, obrazlažući njene vojne i diplomatske poteze, okrivljujući Srbiju za skrivanje nekih ključnih sporazuma s ostalim balkanskim saveznicima od Crne Gore. Godine 1920. Drljević se pokušava angažirati na izborima za Konstituantu, te dolazi u Crnu Goru agitirajući za svoju kandidatsku listu na federalističkom principu. No, policija nije dozvolila nikakve skupove koji bi podupirali federalistički princip u Crnoj Gori, te je svojim mjerama onemogućila formiranje kandidatske liste federalista, kao i predizborne skupove. Nakon toga neuspjeha Drljević se kratko vrijeme povezuje s crnogorskom emigracijom i Jovanom Plamencem te postaje njegov „agent“ za kotar kolašinski. No, ubrzo je uvidio da to povezivanje s emigracijom nije plodno i ne vodi nikamo.

Početak 20-ih godina Drljević konstantno surađuje u *Hrvatu*, listu Hrvatske zajednice, stranke koja se zalaže za federalističko preuređenje države, pišući komentare o situaciji u Crnoj Gori i tumačeći aktualnu političku situaciju. On obavještava i upozorava hrvatsku javnost o vojno-

policijskoj represiji u Crnoj Gori nakon ugušenja «božićnog ustanka» da se ne zaborave strahote koje su se događale i događaju u Crnoj Gori jer, prema njegovim riječima, godine koje su iza nas 1919. i 1920. «bile su u Crnoj Gori godine najstrašnijega terora, što ga je zapamtila istorija ovoga razbojničkog, janjičarskog Balkana. Crna Gora gorila je u vatri terora i davila se u krvi. Izgorjelo je preko pet hiljada kuća.» Drljević za te zločine optužuje ministra unutrašnjih poslova Svetozara Pribićevića koji se s njima javno hvali. U istom članku napominje da nikada neće priznati odluke Podgoričke skupštine iz 1918. godine te «Velike Narodne Skupštine» u Podgorici koja nije poznavala ni crnogorske zakone i crnogorske tradicije, jer ta skupštine po njemu je običan «balkanski marifetluk udešen prisustvom vojske okupatorske». Srbija je osvojila svoga saveznika običnom silom. On upozorava Pribićevića da Crna Gora «niti je pripadala kralju Nikoli niti danas vama pripada. Ona je stvorena krvlju crnogorskog naroda daleko prije kralja Nikole i njegovih veza u vanjskom svijetu.» Dalje zatim upozorava Pribićevića da se on uvijek poziva na Francusku i Italiju, «a zaboravlja da su i Nijemci jedan narod, no ipak Bavarci ne dozvoljavaju, da se krovovi sa kuća u Münchenu prenesu u Berlin. Iz čega vi izvodite pravo na naše drukčije držanje?»

Godinu dana kasnije sarajevski list *Večernja pošta* objavio je pismo S. Drljevića jednom prijatelju u kojem stoji: »Mi ne možemo pristati da Crna Gora i njen narod robuju srpskoj monarhiji

HRVAT

Hrvat je i inače često javljao što se događa u Crnoj Gori. Tako je u periodu od 23. ožujka do 31. ožujka 1921. prenosio u podlisku pod naslovom «Iz najnovije povijesti Crne Gore» proces protiv crnogorskog generala Radomira Vešovića koji je bio optužen zbog podizanja oružanog ustanka protiv države. Na kraju je oslobođen od optužbe. Odvjetnik generala Vešovića bio je S. Drljević. Nakon šestosiječanjske diktature, a posebno u drugoj polovici 30-ih godina 20. stoljeća počinje jasnije da se kod Drljevića i njegovih pristaša uobličava ideja o crnogorskoj naciji, odvojenoj od srpstva. Ta ideja se kod Drljevića prvi put pojavila već početkom 20-ih upravo u njegovoj obrani generala Vešovića, no, tada je ostala nedorečena. Njegova sintagma na suđenju da je tursko ropstvo promijenilo lik srpskog naroda «bолоvali ropstvo sopstveno», a Crnogorci «slobodovali krvavu slobodu i болоvalo ropstvo brata svog», bio je početak dugog promišljanja o crnogorskom identitetu. Po pitanju ideologije crnogorski federalisti, pa tako i Drljević, postepeno su mijenjali svoju nacionalnu misao. U dvadesetim godinama, prema istraživanju nizozemskog povjesničara Trocha, tvrdili su da Crnogorci pripadaju srpskoj naciji, ali po svojoj dugoj državnoj tradiciji čine posebnu povijesnu jedinicu unutar srpske nacije. U tridesetim godinama Sekula Drljević kao glavni ideolog federalista i njegov pristaša Savić Marković-Štedimlja počinju držati i propagirati da su Crnogorci jedna etnička nacija sa vlastitim nacionalnim identitetom, iako dosta nedorečeno i u skladu s ondašnjim spoznajama o razvoju nacija. Stoga su prije Prvog svjetskog rata i u dvadesetim godinama razlike u shvaćanju crnogorske nacije kod političke elite u Crnoj Gori bile minimalne, dok se na kraju međuratnog perioda prvi put formuliraju dvije suprotstavljene ideje: srpska i crnogorska nacionalna misao.

ili srpskoj republici, nego tražimo da naša republika bude ravnopravna sa srbijanskom». Kritikujući Jašu Prodanovića i Jovana Đonovića da oni hoće da i Crna Gora bude rob Srbije, Sekula Drljević dodaje: »Jedino smo ja i moji drugovi oni koji traže crnogorsku republiku i pozivam te prijatelju da učiniš sve da se narod ne da prevariti i da osvijetle čast i pravo Crnogoraca, koji su prolili more krvi da ne budemo robovi«. Takvo pisanje i agitacija S. Drljevića dovela je do čestih zabranjivanja njegovih predizbornih skupova, ali i zlostavljanja vodećih ljudi stranke od strane policije. Tako je policija zabranila 21. siječnja 1925. skup federalista u Cetinju na kojem je Drljević trebao predstaviti svoju izbornu platformu, dok je isti dan u Nikšiću od strane policije pretučen Mile Martinović, član okružnog odbora CFS.

U svojim člancima u *Hrvatu* i *Obzoru* Drljević je neizravno prenosio program crnogorskih federalista i njihova stajališta prema državi, narodu i režimu. Najjasnije je svoja stajališta i nazore stranke kojoj pripada prenio u *Hrvatu* nakon službenog osnivanja Crnogorske stranke 4. listopada 1925. godine. Tako u razgovoru s novinarom Drljević naglašava da crnogorski federalisti traže federativnu Jugoslaviju, za njih jugoslavenstvo nije narodnost nego državna misao čija je svrha ravnopravnost svih udruženih zemalja, dok je Vidovdanski ustav «imperijalistička nakaza» i «organizirani građanski rat triju državnih ideja hrvatske, srpske i slovenačke». Iste godine u parlamentu Drljević govori: «Režim mora jednom shvatiti da je federalizam jedini siguran lijek, jedino pouzdano sredstvo protiv separatističkih tendencija, koja uvijek proističu iz centralizma.»

(*nastavit će se*)

Zbog opredjeljenja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske da „temeljito i sistematski istražujemo i obogaćujemo naše poznavanje sudbine crnogorskoga bića na ovim prostorima još od najranijih naseljavanja početkom 15. stoljeća“ – uveli smo rubriku „PRILOZI ZA ANTROPOGEOGRAFSKE STUDIJE“, prvenstveno s namjerom da se ukaže na moguće pravce budućih takvih istraživanja u Hrvatskoj, ali i sa krajnjom željom da njihovi cjeloviti rezultati jednog dana budu uobličeni u odgovarajuću studiju i objavljeni u okviru izdavačkih pregnuća naše Zajednice. U ovom broju donosimo još jedan studiozan prilog gospodina Slobodana B. Medojevića, ovoga puta o Crnogorcima u neposrednoj okolini Zadra (u XV-XVI st.) i okolini Bribira (u XVIII-XIX st.) i o njihovom suživotu sa starosjedeocima. Vjerujemo da će tekst koji objavljujemo posebno biti zanimljiv članovima novoosnovanog Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Grada Zadra i Zadarske županije, koje je, na nedavno održanoj Izornoj skupštini Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, primljeno u članstvo NZCH.

CRNOGORCI U ZADRU U XV-XVI STOLJEĆU I OKOLINI BRIBIRA U XVIII-XIX STOLJEĆU

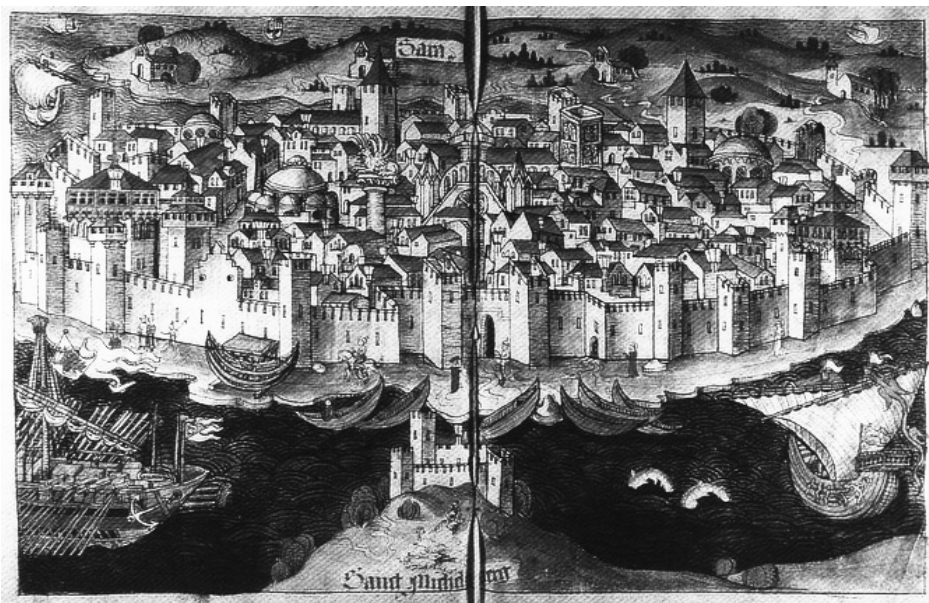
Veliki hrvatski naučnik, dr. Stjepan Antoljak, u nama vrlo dragocjenom radu „*Nekoliko podataka o doseljenju Crnogoraca u Zadar i okolinu Bribira*“ („Istorijski zapisi“, 1951, VII, 464-468) navodi, pozivajući se na arhivske izvore, pomene Crnogoraca u Zadru, njegovoj neposrednoj okolini u XV-XVI vijeku i okolini Bribira XVIII-XIX vijeku. Uz minimalne intervencije prevashodno stilskog karaktera, ovdje ćemo za istoriju Crnogoraca u Hrvatskoj vrlo značajan rad dr. Stjepana Antoljaka prirediti u integralnoj verziji.

Najstariji podatak u izvorima o doseljenju iz Crne Gore u Zadar imamo iz 1478. godine. Tada se spominje neki mornar Luka pok. Rade iz Crne Gore kao građanin i stanovnik Zadra.

God. 1496. pravi oporuku u svojoj kući pred notarom u Zadru, Pavica, supruga magistra Marka iz Crne Gore, veslača, stanovnika istoga grada. U njoj ona imenuje za izvršitelje svoje oporuke uz svoju kćerku Margaretu i još jednu ženu i nekoga Teodora iz Crne Gore, koji je u Zadru boravio kao stranac, te im ostavlja nešto novaca za njihov trud. Svome pak suprugu poklanja na doživotno uživanje vinograd u Petrčanima (selo kraj Zadra), a po njenoj smrti određuje da ima pripasti bratovštini sv. Silvestera u istom gradu uz izvjesni uslov. Naravno da tom prilikom ne zaboravlja ni na svoju kćer i još neke rođake i bližnje pa i samoga notara svještenika Frančiska Minutiusa, kome daruje novaca. Za univerzalne pak svoje baštinike postavlja sina Simona, kćer Margaritu i svoga supruga Marka.

Kada je sasvim tjelesno oslabio kopač Petar iz Crne Gore, koji je stanovao u okolici crkve sv. Marije Kapelice u Zadru, on je sastavio 1518. godine također oporuku, za čije je izvršitelje izabrao i svoga brata Radoja i svoju ženu Dobru. U toj oporuci izrazio je želju da ga sahrani u vlastitoj grobnici na groblju samostana sv. Franje i da mu za to određeni svještenik služi gregorijanske mise. Ujedno je poklonio bratu Radoju, zetu Tomu i još nekima izvjesne predmete ili novac. Posebno je pak odredio da mu sestra Jelena ima stanovati u kući njegove žene kojoj ostavlja da uživa imetak dok bude poštena, sina Bastiana postavljala za svoga baštinika, a naravno i kćeri Franici daje tom prilikom dio od svog imanja.

God. 1527. spominje se da u zadarskoj tvrđavi stanuju neka Lena i Andrija iz Crne Gore.

Zadar (Konrad von Grünenberg, 1486)

God. 1538. nalazimo u Zadru nekog Ivana iz Crne Gore (de Zetta), koji je bio nekad plaćenik u nadinskoj tvrđavi, kako prisustvuje jednoj pogodbi u kneževoj kancelariji, a 1548. je isti već naveden u izvorima kao stalni stanovnik Zadra i mesar koji čak kupuje zemlju u obližnjoj okolini toga grada. Godine 1539, u zadarskoj tvrđavi služi kao plaćenik Ivan Petar iz Crne Gore (de Zetta), koji je bio oženjen Anđelom, kćerkom Petra iz Bara, također vojnika. Dvije godine zatim Juraj Vulatković ili Vlatković iz Crne Gore, zadarski građanin, kupuje istovremeno od tamošnjeg kanonika Ivana Tomazeusa kuću u blizini tvrđave i ujedno polovicu svoje kuće i još jednu kućicu u istoj okolini prodaje Margareti, kćerki pok. Tome Vukičević.

Isti onaj Juraj, koji je bio kopač i stanovao u zadarskom gradu, oženio se je Katarinom, kćerkom Jakova Kargarića iz Gornje Hrvatske Isto tako je bio kopač i Juraj Benčić nazvan „Montenegro“, koji je živio također u navedenoj varoši. On je imao u neposrednoj blizini Zadra svoj vinograd, koji je 1554. godine prodao. Ali zato je opet kopač Rade iz Crne Gore, također stanovnik Zadra, kupio neko kućište u okolici crkve sv. Franje (1572). Slijedeće godine javlja se i neki Vučeta iz Crne Gore, sin pok. Vučka.

God. 1574. pak seljak – kmet Rade Dobrilović iz Crne Gore uzima u zakup od svoga gospodara na obrađivanje zemlju u Banju (otok Pašman). Pri kraju XVI stoljeća nalazimo u Zadru još Radu pok. Milića iz Crne Gore, koji je ondje živio kao kopač, te je 1590. godine sastavio i svoju oporuku, kada je bio sasvim onemoćio. U njoj je izrazio želju da ga se sahrani u tamošnjoj crkvi sv. Nikole, a za izvršitelje svoje posljednje volje postavio je Petra Župu i Krstića iz Budve, koji su također bili zadarski građani (ovdje se spominje i neka „Helena Arbanese“), imenovavši svoju ženu Jelenu koja je bila iz Kukljice (otok Ugljan), za doživotnog uživaoca imanja, a njihovog sina Ivana za univerzalnog baštinika, ne zaboravljajući tom prilikom ni na ostalu djecu iz prvog i drugog braka.

Kako smo već vidjeli, Crnogorci su se doseljavali u Zadar u XV i XVI stoljeću samo pojedinačno i ondje su se vrlo dobro snašli i saživjeli, ženeći se tamošnjim građankama i stičući svojim vlastitim trudom kao marljivi poljoprivredni radnici, težaci, obrtnici, vojnici i mornari zemlju i kuće.

Sasvim drugog karaktera od gore opisanog je bilo doseljenje Crnogoraca u XVII i XVIII stoljeću u druge krajeve. Poznato je da su se još 1654. godine iselili stanovnici iz crnogorskih sela Crmnice (Crnice) u Istru i kod Pule osnovali selo Peroj.

Bribir

Istom iza ovog drugi talas Crnogoraca slijedio je tak 1717. godine u Dalmaciju i to pod Imotski i tamošnji ih narod proziva „Crnogorci“ (Bio je i u neposrednoj blizini sela Smokovića zaselak „Crnogorac“, koji se danas zove „Njeguš“.), a oni ipak sami nazvaše svoje selo također istim imenom i ono se i danas na istom mjestu nalazi.

Po svojoj prilici četrdeset i četiri godine iza ove seobe slijedilo je preseljenje 11 porodica iz Risna i Crne Gore, koje su bile smještene u Krnjevo (ili Krnjeve) u neposrednoj blizini Bribira. Njihov vođa bio je kapetan Deško Kaluđerović sa 10 članova obitelji, a uz njega se spominju ondje i Vukov Boško sa 4, Tomašević Petar sa 5, Dragutin Andrijin sa 8, Niko Vukov sa 6, Stjepanov Staniša sa 9, Radoljev Vujo sa 10, Ivanoc Đuro sa 7, Radojevati Nikola sa 6 i Jovanov Đuro sa 4 člana obitelji, kojima su svima bile dodijeljene točno izmjerene čestice oranice. U svemu ih je dakle 69 članova.

Kada su seljaci iz Bribira stali uznemiravati ove nove doseljenike, sa kojima su u tom mjestu imali i sami svoje oranice, to je tadašnji generalni providur za Dalmaciju u Albaniju Girolamo Maria Balbi (1751–1753) dne 20.IV.1752. godine najoštrije zapovijedio skradinskom serdaru da ih uzme pod svoju zaštitu i da tako spriječi svaki daljni nered u svojoj serdariji. Ujedno je isti providur nastojao ovim naseljenicim priteći u pomoć sa žitom, kada su ostali te iste godine bez njega.

Međutim, seljaci iz Bribira i dalje su neprestano ugrožavali ne samo njihovu imovinu već i živote. Stoga je u ime preseljenika iz Risina i Crne Gore kapetan Kaluđerović izravno zamolio zaštitu u novoga generalnog providura Francesca Grimanija (1754-1756). Nato je Grimani poimence upozorio braću Iliju i Aleksu Miloševića, Iliju Pavića nazvanog „Pizzaguera“, Jovana Gnidića, te braću Petra i Stojana Savića kao i svakoga drugog iz Bribira, da ne smiju iste ne samo uznemiravati djelom i rječju već ih moraju ostaviti da mirno uživaju u posjedu, koji im je dodijelila vlast, prijeteći imenovanim novčanim kaznama, progonstvom, zatvorom i galijama. Ujedno je naredio da se ima ova njegova odredba i svima ostalima u selu na blagdan javno saopštiti, čim se obavijeste navedeni stanovnici Bribira. Izgleda da je ova providurova prijetnja imala uspijeha, jer kasnije u spisima ne nalazimo da se ponovo moralo intervenisati u ovoj stvari. I tako su svi doseljenici ostali na svojim novim posjedima. Kasnije još doznajemo da je kapetan Deško Kaluđerović ostavio sina Jova, koji se je po očevom imenu prozvan Dešković. Kada je Jovo umro, njegov sin također Jovo, ostao je siročić i njegovi su staratelji bili majka pok. Jova Deškovića i Stjepan Đurić. Naravno da je mladi Dešković naslijedio i posjed svoga djeda, tj. oca u Krnjevu. U ovom istom zaseoku nailazimo 1827. godine samo još potomka Deška Kaluđerovića po imenu Marka Deškovića i Simona Đurovića kao posjednike, koji su valjda jedini preostali od onih prvih doseljenika iz Risina i Crne Gore 1751. godine.

Slobodan B. Medojević

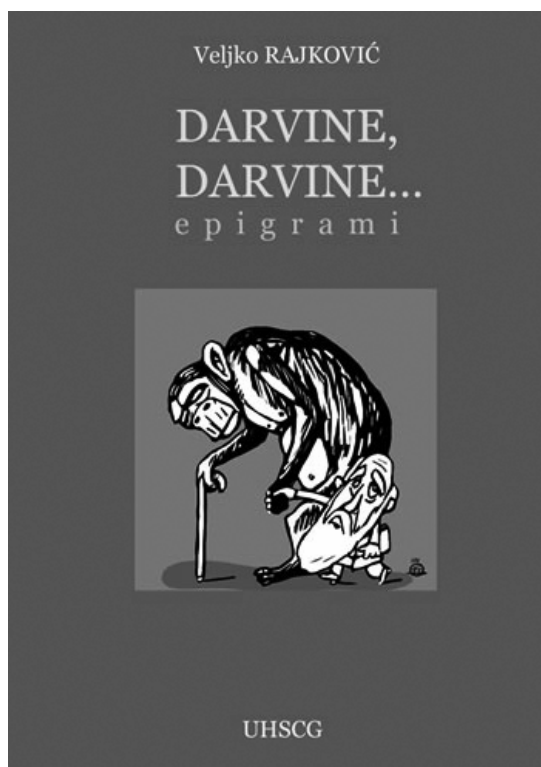
VELJKO RAJKOVIĆ: DARVINE, DARVINE ...

U 69. broju našeg glasila čitaoci su bili u prilici da pročitaju nekoliko „monumentalnih minijatura duha i duhovitosti“ aforističara Veljka Rajkovića iz tada objavljene knjige „Ljudnica“. U ovom broju, iz najnovije knjige gospodina Veljka Rajkovića „Darvine, Darvine ...“ (koju je nedavno izdalo Udruženje humorista i satiričara Crne Gore, a koja se može naći u digitalnoj biblioteci crnogorske kulture www.montenegrina.net, kao i na internetskoj adresi „Glasnikovih“ izdavača www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr) prenosimo nekoliko njegovih epigrama, britkih zapisa kojima, kako i sam autor kaže, ne treba ni predgovor ni pogovor:

NIŠTA OD (PRED)GOVORA i OD (PO)GOVORA

*Odustao sam i od predgovora
i od pogovora, jer čitaoca mogu
da asociraju na govor.*

*A, ovdje o govoru nema ni govora!
Ma, kakvog govora, ni g od govora!!!
Jer, gdje ima govora,
ima PPP - puno prazne priče!*

BARJAČENJE

**Ustav je donesen
na sreću našu
niko ga ne gazi
svi njime mašu.**

POLUEKOLOGIJA

**Poluekološku državu imamo
to vidi i svaki čovjek vrljav
građanima su džepovi čisti
a tamo njima novac prljav.**

DRŽAVNA POMOĆ

**Kad država pomaže
često se dešava, ipak
da kad-kad posadiš nar
a redovno dobiješ šipak.**

POPULISTI

**Svaka vlast je ista
od iskona je tako:
sa čovjekom teško
sa narodom lako!**

GODINE ĆUTANJA

**Učiteljica života nas učila
al' izbjegavali smo nastavu
zato smo ispred svih
za pola koplja i zastavu!**

DILEMA

**Borci za ljudska prava pitaju
razlozi su više nego čisti:
da li su svi ljudi jednaki
ili su, pak, svi isti?**

DANILO KIŠ

**Iz svakog njegovog djela
genijalnosti izbija klica
bilo da je Čas anatomije
il' za Davidovića grobnica.**

Prva samostalna izložba slika Natalije Tripalo

NESPUTANI SVIJET SNOVA U CRNOGORSKOM DOMU

Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb bilo je organizator samostalne izložbe slika Natalije Tripalo pod naslovom „*Umjetnost je avantura*“, koja je, uz pomoć Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, otvorena 24. novembra u Galeriji „*Montenegrina*“ u Crnogorskom domu u Zagrebu.

Brojne posjetioce izložbe – među kojima i pomoćnika ministra znanosti, obrazovanja i športa g. Mirka Markovića, uvijek dragog gosta na mnogobrojnim manifestacijama crnogorske manjine u Zagrebu – pozdravio je predsjednik Društva „Montenegro“ g. Dušan Mišković, a potom je mr. Vesna Kajić - Lalić, povjesničarka umjetnosti i autorica osvrta u katalogu izložbe koji je priredio tajnik Vijeća crnogorske nacionalne manjine grada Zagreba g. Danilo Ivezić, govorila o „likovnoj avanturi“ Natalije Tripalo.

Gospođa Vesna Kajić - Lalić naglasila je da je Natalija Tripalo diplomirala teologiju i filozofiju, ali da je – odrastavši u obitelji u kojoj se cijenila i njegovala umjetnost – lako i uspješno zakoračila i u artistski svijet, nastojeći da „kroz grubu sliku percepcije zađe do nježnih područja koja vode k nesputanosti koja je zapravo naša prava priroda“. Prije nego što je autorica slika uzela riječ i od srca zahvalila prisutnima na dolasku, gospođa Kajić – Lalić je nagovjestila i da će zagrebačka publika možda uskoro biti u prilici da uživa u brojnim fotografijama koje je Natalija Tripalo načinila na svojim studijskim putovanjima po Evropi.

„*Crnogorski glasnik*“ izlazi uz potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Pozivamo Crnogorke, Crnogorce i sve prijatelje da svojim sugestijama, prijedlozima i priložima pomognu redakciji „*Glasnika*“ na poboljšanju i daljnjem izlaženju lista. Tekstovi nijesu lektorisani te se izvinjavamo autorima i čitaocima.

Ovaj broj objavljen je i uz potporu predstavnika crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije gospodina Vujadina Prelevića.

UMJETNOST JE AVANTURA

Preko svoje prve samostalne izložbe slika, Natalija Tripalo nam je dozvolila ući u njen svijet snova i umjetnosti. Predstavila se publici s dvadesetak slika akrilika na platnu.

Natalija voli putovati, fotografirati, istraživati, studirati, igrati se, sanjati, slikati, odlaziti u avanture. Za nju umjetnost nema ograničenja niti alternative. U mnogim svojim slikama je ostvarila dobar kolorizam, dobre kompozicije i dala neobične strukture. Na nekim pak slikama boje i linije plešu, isprepliću se, pozitivno zrače i ne ostavljaju nas ravnodušnim, naročito jer imaju skrivene poruke. Natalija je spretno svoju duhovnost pretočila u umjetnost, to jest lirsku apstrakciju.

Neke nas njene slike („More“, „Mjesec“, „Matrix“...) ispunjavaju mirom, dok nas druge slike (kao „U vrtlogu“, „Vatra“...) iznenađuju i uzbuđuju.

Autorica je svoje slike naslikala s mnogo likovnog znanja, talenta i logike, ali najviše urođenom intuicijom i osjećajem.

Današnjim svijetom više vlada razum, logika i materijalizam, ali umjetniku je „dozvoljeno“ da bude nelogičan, da odluta u svoje snove ili avanture.

Najveći dio Natalijinih slika sagrađen je na kontrastu zeleno-crveno, te protkano bijelim i crnim linijama („Ljetni san“) ili pak plavo-oranž. Plava boja kao da kod nje simbolizira beskrajne prostore i morske pučine, a zelena simfonija emitira mirne i ugodne vibracije. Žute boje pak, na slikama „Sunce“, „Mjesec“... toplo zrače i kao da emitiraju titraje zvukova prema beskrajnim prostorima svemira.

Na ovoj izložbi gostuje Natalijin sin Vanja (11 godina) s tri slike: „Pejzaž“, „Igra“ i „Profesor“. One govore o njegovom velikom talentu i smislu za slikarstvo. Sve je slobodno i koloristično, a portret „Profesora“ je snažan i zvuči ekspresionistički.

U ova postmoderna vremena kada nema jednog dominirajućeg stila, pravca ili trenda, kada je sve otvoreno, Natalija koristi trenutak i igra svoju likovnu igru koja nastaje iz plemenitih pobuda.

Za pohvalu je Natalijina marljivost, njeno traganje i ova likovna avantura. Obogatila je sadašnjost za budućnost i dala lijep prilog našoj kulturnoj baštini.

Mr. Vesna Kajić - Lalić
povjesničar umjetnosti

U galeriji „Montenegrina“ NZC Rijeka od 25. X. do 4. XI. 2011.

„CRVENA ZEMLJA“ BRANISLAVA KLADNIKA

ULAZAK U DUŠU

Kladnikove slike su izrazito lirske, osjećajne. Izvrsnost slika uvijek se može vidjeti iz lakoće kojom se svjetlost igra po motivu. Laka, sigurna ruka nam dočarava ne samo boju već i miris određenog trena. Kladnikovi akvareli su takvi, uvlače nas u atmosferu pejzaža. Gledajući sliku možemo osjetiti toplotu kamena i miris ružmarina.

Kod monokromatskih akvarela s reduciranjem vizualnog slikar dublje ulazi u svoju unutrašnjost, u dušu te tako i nas povlači u propitivanje, u sjetu. Na ovim slikama se slikar i najviše otkriva.

Poliptisi su na tragu ovih monokromatskih akvarela s istim motivom, ali slikarski više promišljeni i razrađeni. Slika istog motiva, crkvice, ovdje je puno hladnija, gledana s distance, kao gledana kroz rešetke koje nas dijele od prozora, čime dobijamo osjećaj mističnosti, duhovnosti. Motiv crkve tu nije magloviti tren već razrađen i prostudiran duhovni hram, mjesto dešavanja najvažnijih događanja u jednom malom gradu: krštenja, svadbe, sprovodi. Ove slike su likovno veoma jake.

Nataša Rašović

Ekselenciji satire

VELJKU RAJKOVIĆU

od srca čestitamo

Kada je, ubrzo poslije objavljivanja 71. broja našeg glasila, stiglo pismo poznatog crnogorskog humoriste:

*Redakciji „Crnogorskog glasnika“
Pozdrav za Crnogorce u Hrvatskoj!
Čitajući, u prethodnom broju „Crnogorskog glasnika“, saopštenje Matice crnogorske o igri sa crnogorskim jezikom, odlučih da vam, za sljedeći broj, pošaljem moj satirični osvrt na tu temu – satiričnu pjesmu „Moj jezik“, koju sam napisao sjutra dan nakon kršenja Ustava od strane njegovog donosioca – Skupštine Crne Gore.*

*Srdačno,
Veljko Rajković,
satiričar iz Podgorice*

nije bilo dileme da li treba objaviti i njegovo pismo i njegovu satiričnu pjesmu. Ipak, postojala je dilema – valjda zaostala iz vremenâ kada smo u nekad poznatoj emisiji dvojili hoćemo li prvo čuti „monolog“ ili „recitaciju“ – čemu dati prednost? No, kad je u međuvremenu stigao glas da je g. Veljko Rajković u Beogradu dobio nagradu „*Radoje Domanović*“ – *Ekselencija satire*, kao najuspješniji inostrani satiričar (u društvu sa Žarkom Petanom, slovenačkim piscem, rediteljem i satiričarem svjetskog formata), bilo je jasno: prvo treba objaviti čestitku laureatu prestižne nagrade!

**Crnogorski-srpski,
bošnjački,
hrvatski
jezik i književnost**

- , . ! ? ; :

(Moj jezik)

Da li je moj jezik
kovanica krta
gdje je mnogo važna
položena crta?

Da li je moj jezik
čisto radi štosâ
ne linija prava
no linija kosa?

Da li je moj jezik
od ovoga ljeta
ne skupina slova
no buljuk zapeta?

Da li je moj jezik
podignuti tlak
pa mu je potreban
i uzvika znak?

Da li je moj jezik
zahvaljujuć „eliti“
od skoro do daljnjeg
znak pitanja veliki!

Bilo kako bilo
dogovor sklepaše prvaci
(osnovcima izvinjenje!)
da je sve nevažno
osim interpunkcije znaci!

Veljko Rajković

Vođeni mislimo da narodi koji zaboravljaju prošlost gube sadašnjost i nemaju budućnost, kao i da je u svakoj tradiciji sadržano moderno, u „**Crnogorskom glasniku**“, u rubrici **CRNOGORSKI MOZAIK**, donosićemo po neku kockicu iz svekolikog crnogorskog nasljeđa koje baštinimo. U mjesecima kada se navršava 115 godina od njene udaje za savojskog princa prijestolonasljednika, donosimo – iz teksta koji je u posebnom izdanju *TURISTIČKE ŠTAMPE i POBJEDE* od 28. septembra 1989. godine priredio Milan Jovičević na osnovu memoara vojvode Gavra Vukovića – posljednji nastavak priče o nesuđenoj ruskoj carici i potonjoj italijanskoj kraljici Jeleni Savojskoj, petoj kćeri knjaza Nikole.

Priča o nesuđenoj ruskoj carici

KAKO JE POKORENA ITALIJA (3)

...

Preko noći, Crna Gora je postala tema dana. Evropska štampa je prosto gutala svaki podatak o maloj balkanskoj knjaževini i njenoj dinastiji. Na Cetinje su upućeni specijalni dopisnici, istraživani su arhivski dokumenti, čitane stare putopisne knjige o Crnoj Gori. Brodovima iz Barija stigle su i gomile radoznalih i bučnih italijanskih turista. Njihov broj je daleko nadmašao mogućnosti redovne putničke pošte na liniji Kotor – Cetinje. «Moja je zemlja poplavljena Italijanima. I sada dolaze deputacije za deputacijama i žurnalisti. Ah, žurnalisti. Ova rasa brbljivaca kojima ne dajem intervju, što ih veoma i mnogo ljuti, a dodajte ovome još i fotografe!» (iz pisma knjaza Nikole bugarskom vladaru knezu Ferdinandu)

Princ, koji se, izgleda, odlično uklopio u crnogorske svetkovine, produžio je svoj boravak do sredine septembra. Vrijeme je provodio uz vjerenicu i njenu porodicu, u lovu i obilasku Crne Gore. Blistao je od sreće, osjećao se odlično, jedino se malo teže prilagođavao crnogorskim specijalitetima u dvorskom jelovniku. Pošto je dogovoren njegov ponovni dolazak po nevjestu i detalji za vjenčanje, otputovao je za Italiju da izvrši sve potrebne pripreme.

U međuvremenu, do cetinjskog dvora stigle su uznemirujuće vijesti iz Rusije. U nekim visokim petrogradskim krugovima, posebno među velikim knjaginjama, većinom popravoslavljenim Njemicama, sa zgražanjem se pričalo o pokatoličenju crnogorske knjaginjice. Te intrige su toliko uticale na knjaza i njegovu porodicu da se čak razmišljalo i o raskidanju vjeridbe. Promjenu raspoloženja zapazio je i napuljski princ kod ponovnog dolaska. Bilo je i demonstrativnih protesta i ispoljavanja nezadovoljstva. Tako su porodice nekih bliskih knjaževih rođaka sve vrijeme prinčevog boravka na Cetinju provele protestno zatvorene po svojim kućama.

Šesnaestog oktobra svadbena povorka je krenula za Rim. Sem mladenaca, činili su je knjaz, njegov drugi sin Mirko i kći Ana sa pratnjom. Sa italijanske strane, u svojstvu djevera, bio je vojvoda od Đenove, prinčev ujak, koji je ranije došao na Cetinje. U barskoj luci, uprkos nezapamćenoj oluji i velikim talasima, ukrkali su se na kraljevsku jahtu Savoja i otplovili za Bari, praćeni počasnim salvama sa sedam austrougarskih i tri italijanske krstarice. U zoru, 18. oktobra, Savoja je uplovila u Bari, gdje joj je priređen doček u tipičnoj bučnoj južnoitalijanskoj atmosferi. Čitav prostor luke, uključujući i katarke usidrenih brodova, bio je ispunjen narodom.

***Kraljevska porodica Savoja:
Jolanda, Jelena sa Đovanom, Mafalada, Umberto i Viktor***

Odmah poslije pristajanja, na jahtu su se ispeli italijanski zvaničnici zaduženi za doček. Među njima je bio i ministar pravde Kosta koji je prenio kraljeve instrukcije u vezi konverzije. Kralj je naredio da se ceremonijal pokatoličenja izvede odmah, na brodu, diskretno i bez pompe. Očigledno italijanski suveren se postarao da ne povrijedi vjerska osjećanja svojih crnogorskih gostiju. Međutim, postojao je i drugi razlog – Jelena će već kod prvog zvaničnog stupanja na italijansko tlo biti katolika.

U zaključanom brodskom salonu sa zamračenim prozorima, uz prisustvo nekoliko svjedoka sa obadvije strane, obred je obavio nadbiskup Barija. I on i njegov pomoćnik bili su u dugim svilenim mantijama sa dugim šlepovima i porfirnim plaštovima. «Na jednom stolu pokrivenom zlatnim zastiračem, sa okrajcima u porfiru i velikim zlatnim kitama na okrajcima, bijaše postavljen krst i jevangelijske. Na poziv patrijarha, princeza Jelena pristupila je k ambulatnom oltaru i kleknula, na purpurnom kušinu, pri stolu. Patrijarh pročitao je niskim glasom izvjesnu molitvu. Dao je princezi da pročita vjeruju na italijanskom jeziku, štampano u jednome egzemplaru. Pročitala ga je glasno i kuražno i na istom egzemplaru stavila svojeručni potpis. Stavila je ruku na jevangelijske, položila zakletvu, povtoravajući neke riječi, koje je patrijarh pred njom izgovorio. Poljubila je krst i jevangelijske i prekrstila se nekoliko puta po latinski. Eto u čemu se sastojala sva ceremonija prelaska iz pravoslavlja u katolicizam.» (Vuković je svoj opis obreda terminološki „popravoroslavio“)

Za to vrijeme knjaz je sa sinom i mlađom kćerkom napustio jahtu i otišao u obilazak velikih italijanskih krstarica usidrenih u luci. Vratili su se tek po završetku obreda. Nijedan od članova knjaževske porodice nije se priključio ni svečanoj ceremoniji stupanja nove princeze na italijansko tlo i trijumfalnom prolasku kroz grad na prvu misu u bazilici Sv. Nikole.

Iste noći, oko 10 sati, specijalni voz odveo je kraljevsku nevjestu i njenu pratnju prema Rimu. U toku dvanaestočasovnog putovanja, kroz usputne stanice – svečano ukrašene, osvjetljene i okićene italijanskim i crnogorskim zastavama –

Talijani su sa iskrenim oduševljenjem, kako to samo oni znaju, pozdravljali svoju novu princezu. Na rimskoj stanici goste je dočekala cijela kraljevska porodica. Duga kolona kočija uputila se najširom rimskom ulicom Via Nazionale prema Kvirinalu, gdje je iste noći priređen dine. Po strogoj etikeciji, koju je na italijanskom dvoru zavela kraljica Margareta, svi muškarci su bili u frakovima, a dame u toaletama. Strčali su jedino crnogorski gosti – knjaz se još strožije od kraljice držao svoje etikecije da on i njegova pratnja u najsvečanijim prilikama nose nacionalne kostime.

Sljedeće noći, u palati Konsulta, gdje je knjaževska porodica odsjela, doneseni su svadbeni pokloni. Kralj je poklonio skupocjenu dijademu i odgovarajuću ogrlicu u krupnim brilijantima, a kraljica garnituru nakita u brilijantima i venecijanskim dantelima. Među poklonima inostranih dvorova, isticalo se krupno drago kamenje na nakitu upućenom od ruskog cara i turskog sultana.

Dan uoči vjenčanja iskorišćen je za dopunu ranije sačinjenog bračnog ugovora. Na insistiranje italijanske strane, unešen je novi član – ovaj brak isključuje svaku mogućnost međusobnog nasljeđivanja savojske i crnogorske dinastije.

«Subota 9. oktobar po starom kalendaru bio je znameniti dan vjenčanja princese Jelene s princom Viktorom. Ujutro, stavila je na glavu kraljevsku dijademu, vjenčanu odjeću i druge znake svadbene. Oprostila se je s nama, i to je bio poslednji čas rastanka s njom, jer joj se više nijesmo mogli ni primaći. Onakva kakva je po prirodi, a još u tako sjajnoj odjeći, što se je moglo drugo pomisliti do to da je samim providenjem određena za kraljicu, pa ma koje bilo velike nacije. Knjaz, princesa Ana, knjaz Mirko i mi svi povedosmo nevjestu, da ju predamo Italijancima u palati Kvirinalu. Princ od Napolja i duka od Đenove sreli su je na dno skala kraljevskog dvora. Primiše ju od nas, zanavijek, i povedoše preko velike prijestolne sale, do jednog stola, koji je namješten bio pred samim prijestolom, na kojem sjedahu kralj i kraljica.

Prostrana prijestolna sala bijaše preispunjena zvaničnog svijeta Kraljevine Italije. Cijela kraljevska familija, sa svojim svitama, kraljica portugalska sa sinom dukom od Oporta, princ Karađorđević, princ Bonaparta, ministri, senatori, deputati, diplomatskikor, dvorjanstvo itd.

Glavni državni notar bio je markiz di Rudini, predsjednik Ministarskog savjeta. Svjedoci su bili duka od Đenove, duka od Aosta, graf od Turina i knjaz Mirko.

Po svršetku civilnog braka u dvoru, formirao se je kortež i pošao iz dvora rimskim ulicama i ušao u crkvu Santa Maria degli Angeli ... U velikim papskim bazilikama nije bilo dopušteno izvršiti ovi religijozni obred. Ceremonija vjenčanja bila je kratka ... Zatim je odslužena svečana misa. Iz crkve izašli su srećni braćnici i sjeli u prve karoce i došli u Kvirinal, aklamirani od gordog naroda drevnog Rima.

Tek sad su otpočete velike svadbene svečanosti. Mladenci su izašli u kolima kojima je sam princ kočijašio, aklamirani svuda kudijen su prolazili. Kralj Humbert i knjaz Nikola poslije podne provezli su se zajedno u kolima rimskim korsom. Rimljani su ih veseli pozdravljali ... Od toga dana Rimljani su prozvali gospodara Padre Nicolo i Zio Nicolo, od riječi živio.

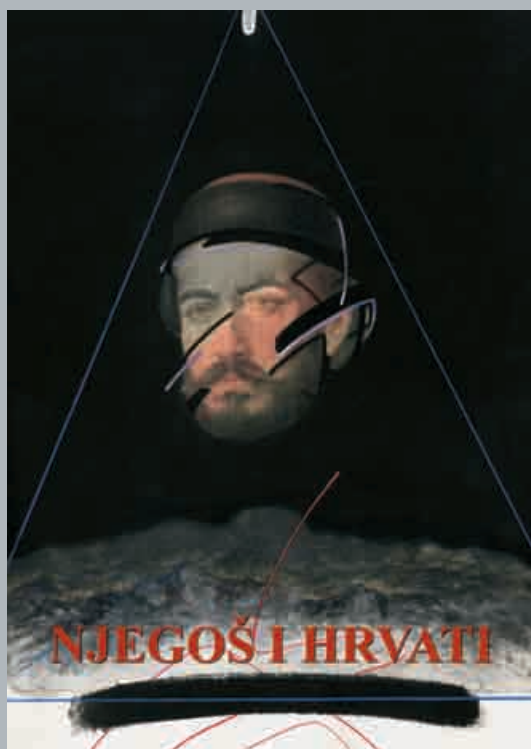
Uveče je bilo osvijetljenje Rima i serenada na pijaci degli Cavali, pred Kvirinalom, te je publika aklamirala mladence. Govorili su da od kad je Rim prijestolnica Italije nije više gomile Rimljana izlazilo pred kraljevski dvor. Zatim su nastali gala objedi, gala predstave u teatrima, koncerti u dvoru, vojna smotra, šetnje na korso i Vila Borgeze ... «. (memoari G. Vukovića)

GALERIJA „MONTENEGRINA“

Sa izložbe slika Natalije Tripalo

NOVI NASLOVI

DVADESET GODINA NACIONALNE ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE

*SNJEŽANA RUCNER (violončelo)
i
DRAGANA PETRAVIĆ (pianino)*

*Pjevačka skupina
„MONTENEGRINE“*

*Zborovi „BULBULI“ i
„MONTENEGRO“*

